ISSN 1331-8500

Ignacijev put

godina XX * broj 1 (32) * 2004

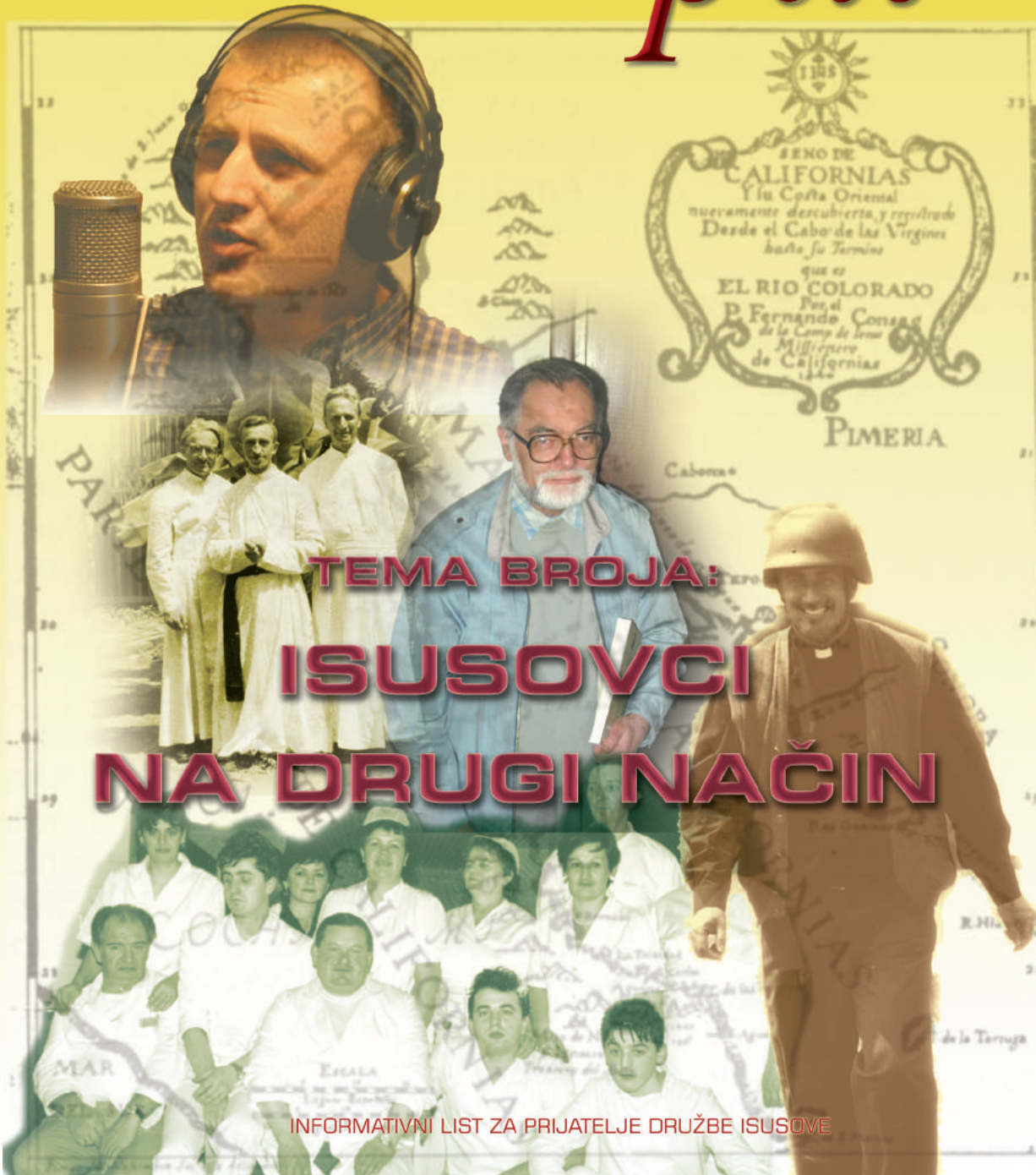

TEMA BROJA:

ISUSOVCI NA DRUGI NAČIN

INFORMATIVNI LIST ZA PRIJATELJE DRUŽBE ISUSOVE

Ignacijev put

INFORMATIVNI LIST

za prijatelje Družbe Isusove

ISSN 1331- 8500

1/2004., broj 32, godina XX

IZDAVAČ
Provincijalat Hrvatske provincije
Družbe Isusove
Palmotićeva 31, HR-10 000 Zagreb
p.p. 669

GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK
p. Stipo Balatinac, SJ

UREDNIČKO VIJEĆE
Neven Drozdek
Damir Kočiš
Marinko Miličević
Siniša Štambuk

GRAFIČKI UREDNIK
Danijel Koraca

LEKTURA
Anđa Jakovljević

TISAK
Toma-graf, Zagreb

SLOG
Ibis grafika, d.o.o., Zagreb

ADRESA UREDNIŠTVA
Jordanovac 110
HR-10000 Zagreb
p.p. 169
ignacijev-put@ffdi.hr

Svoje dobrovoljne priloge za *Ignacijev put* možete slati na račun: "Provincijalat Družbe Isusove (za IP)" br. 30102-672-2393

NASLOVNA STRANICA
Isusovci u raznim ulogama

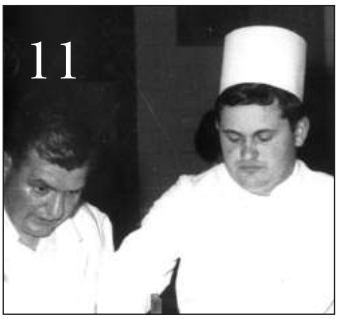

Od Titova kuhara do isusovca

P. Miko Mužić – dvostruki jubilej

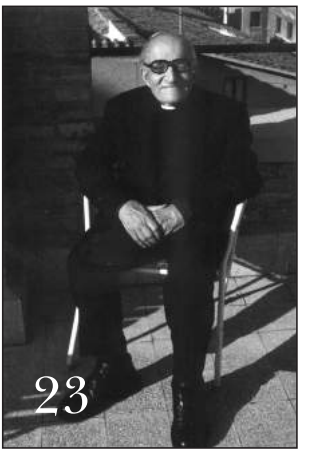

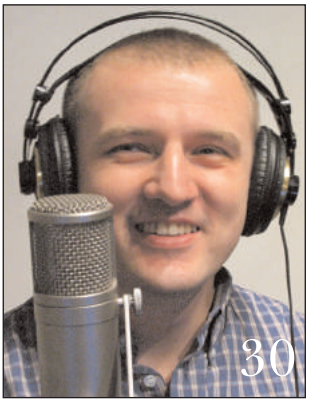

Prve duhovne šansone

USKRSNA RAZMIŠLJANJA *Uskrsna novost (Iv 11,1.45)* **4** **IZ POVIJESTI DRUŽBE** *P. Ferdinand Konščak – misionar i istraživač* **6** **ISUSOVCI NA DRUGI NAČIN** *»Od vojnika kraljeva do vojnika Kristova«* **8** *Od Titova kuhara do isusovca* **11** *Jedan običan dan jednoga običnog umirovljenog profesora* **13** *Život časnog brata* **15** *Moj redovnički dan* **17** **JUBILEJI** *Naši jubilarci* **19** *Ususret dvostrukom jubileju* **23** **OSTVARENJA SKOLASTIKA** *Moj Uskrs – moja ispovijed!* **26** *Što su to sinoptička evanđelja?* **28** *Prve duhovne šansone našeg skolastika* **30** **MLADOMISNICI** **32** **ODGOVORI** *Ignacijev put odgovara* **36** **NOVE KNJIGE** **38** **VIJESTI** **42**

Smrt svlada Isus pobjednik
I već od mrtvih ustaje,
On skrši grijeha okove
I nebo nam otključava.

Dragi naši prijatelji i čitatelji "Ignacijeva puta"!

Evo nas opet pred najvećim kršćanskim blagdanom – svetkovinom Isusova uskrsnuća. Pred očima nam stoji lik Krista proslavljena u slavi vječnoga Oca. No svi mi znamo ono o čemu nas poučava Evanđelje. Uskrsnuću prethode teški i mučni sati Velikoga petka. Učenicima koji nisu shvaćali smisao tih mučnih događaja pa su počeli napuštati Jeruzalem žalosni Isus poručuje: "Nije li trebalo da Krist sve to pretrpi te uđe u svoju slavu?" (Lk 24,26).

Mnogi će ovih dana gledati film Pasija, *prikaz posljednjih dvanaest sati života Isusa Krista. Taj film, u kojem je toliko zorno i stvarno prikazana Isusova muka, ostavlja dubok dojam na gledatelje i nema srca koje ostaje hladno, nema oka koje ne prosuzi. Štoviše, mnogima se ti prikazi čine prejaki te ih gotovo ne mogu dokraja odgledati.*

No to je doista stvarnost. "Krist je sve to pretrpio"! To nije samo neka daleka prošlost. Ta se Kristova patnja ponavlja i nastavlja kroz sva stoljeća. Uzmemo li ozbiljno njegove riječi: "Što god učiniste jednome od ove moje najmanje braće, meni učiniste!" (Mt 25,40), a nužno je da te riječi ozbiljno shvaćamo, onda ćemo moći sebi predočiti koliko Krist i danas trpi u toj svojoj "najmanjoj braći". O tome danomice slušamo i gledamo posredstvom sredstava javnoga priopćavanja. Među takve spadaju doista oni najmanji koji već u djetinjoj dobi trpe nasilja, nepravde, svakovrsna iskorištavanja kao žrtve tuđih pohlepa i požuda. Tu spadaju one supruge što ih njihovi muževi koji su im se najprije kleli na 'vječnu ljubav' pjevajući im slatkaste pjesmice da bi se sve to preokrenulo u fizičko nasilje. Kristova se patnja i udarci oštrih bičeva nastavljaju i u gotovo svakodnevnim žrtvama terorističkih napada i razaranja pred kojima kao da čitav svijet stoji nemoćan. Isus trpi u napuštenim, zaboravljenim i prezrenim staricama i starcima kojima nitko u njihovoj bijedi i neimaštini ne želi pomoći premda se milijuni troše na nepotrebne i grješne pothvate. Jest, i danas svakodnevno pljušte bičevi po Isusovim leđima, i danas oštri čavli probijaju njegove ruke i noge i pljuvačke se cijede njegovim obrazima – sve to u onim "njegovim najmanjima".

Ali, Veliki petak nije svršetak. On znači prolaz i ulaz, kroz grob u slavu života. Zato je Uskrs blagdan nade. Često smo nezadovoljni svojim stanjem, svojim položajem, svojom plaćom ili mirovinom. Promatranje i slavljenje Kristova uskrsnuća, zanosni pjev uskrsne "aleluja" neka uvijek nanovo budi u nama zahvalnost za sve što imamo i nadu da nijedan trud ni patnja, združena s Kristovom patnjom, nije uzaludna. Ona je zalog vječnosti, trajnosti i neuništivosti života. "Ja sam uskrsnuće i život" (Iv 11,25) – Isusove su riječi koje s pouzdanjem pjevamo nad našim grobovima.

Neka nam stoga i ovogodišnja proslava Uskrsa još više učvrsti nadu i dadne snage oduprijeti se svakom zlu kako bi i naš svijet postajao bolji i sve više Božji! Neka tome pridonesu i ove stranice našega lista koje vas obavještavaju o našim isusovačkim nastojanjima u izgradnji Božjega svijeta.

S tim mislima želim svima sretan i svijetao Uskrs,

Vaš p. Ivan Macan, SJ
provincijal

Uskrsna novost

p. Josip Batinić, SJ

Već stoljećima slavimo događaj uskrsnoga jutra. Svake godine liturgija nam stavlja pred oči taj spasonosan događaj. Složit ćemo se da je taj događaj ušao u povijest, postao dio povijesti. On postaje i sadašnjost i budućnost. Postaje, jest i ostaje sudbina čovjeka, sudbina čitava čovječanstva. Ne smijemo biti naivni pa povjerovati da su svi svjesni značenja toga događaja. I među kršćanima naći ćemo onih koji tu sudbu 'svijeta' uzimaju površno. Mnogi ne vide u čemu je novost toga događaja, u čemu je novost uskrsnoga jutra. Što je to tako važno što je potrebno uvidjeti? Da, važno je prepoznati. Ono je od životne važnosti. Riječ je o našoj budućnosti, o životu poslije života.

Kada razmišljamo o uskrsnoj novosti, zaustavljaju nam se misli i o "vazmenom misteriju", trodnevlju: Velikom četvrtku, Velikom petku i Velikoj suboti kojemu je uskrsna završnica tek jedan, iako glavni, dio.

Na Veliki četvrtak Isus je pod oproštajnom večerom ostavio posvećen kruh i vino kao trajan znak svoje smrti i uskrsnuća i kao darove kojima se trebaju krijepiti njegovi vjernici da bi ostali njemu vjerni i obavljali svoje poslanje u svijetu. Da, na taj dan u liturgiji prolazimo dvoranom Posljednje večere u Jeruzalemu i gledamo kako Isus ustanovljuje novi i vječni savez između Boga i ljudi, kako taj savez s nama potpisuje svojom nedužnom krvlju.

Na Veliki petak prisjećamo se Kristove žrtve na križu u koju je upletena bol cijeloga svijeta. Premda je toga dana dovedeno sve u pitanje, tračak svjetla probijao se kroz zavjesu mraka. Zdvajanje je pobijeđeno nadom jer – uništena je naša krivica, izbačen je i osuđen knez ovoga svijeta, neprijatelj čovjeka. Toga su dana patnja, bolest, strah i tjeskoba postali vrata kroz koja se susreće Krist Gospodin. To je i dan potvrde da se isplati živjeti za čovjeka i da Isus nije uzeo na se križ da bi sebe spasio, nego zbog našega spasenja, da bi naše trpljenje osmislio, ospasotvorio, da bismo mogli uzeti dijela u njegovoj žrtvi i pobjedi.

Velika subota nas poziva da se zagledamo u grob u kojemu se kratkotrajno bio nastanio vječni život. Kralj života ušao je u grob da pokopa sve nečovječno i pakleno na ovoj zemlji, ali i da razori sve naše grobove kako bi postali znakom sigurne nade. Vazmeni misterij – trodnevlje – Veliki četvrtak, Veliki petak i Velika subota, jednom riječju, nije li znak Božje brige i ljubavi prema grešnom čovjeku koja će biti (briga i ljubav) ovjekovječena Kristovim uskrsnućem, uskrsnim jutrom?!

Krenemo li dalje u razmišljanje, možemo reći: uskrsno je jutro rasvijetlilo i osmislilo vazmeni misterij. Broj upitnika se smanjio. Vjekovna pitanja koja su mučila kako pojedinca tako i čitavo čovječanstvo utopila su se u besmrtnoj Kristovoj izjavi: "Ja sam Uskrsnuće i život, tko vjeruje u me, neće umrijeti nikada." Kao što je bilo pesimistično iznenađujuće za učenike da njihov Učitelj koji je bio snažan u riječi i na djelu završi na drvu križa, tako posta optimistično iznenađujuće da Učitelj živi i da je jamstvo života svakomu vjerniku. Vjekovnu vijest života ne doživješe učenici svi u istom trenu, dapače Marija Magdalena, prema apostolu Ivanu, posta prva glasnica događaja Božje ljubavi. Apostol Toma ne htjede povjerovati svojim drugovima da je Nazarećanin bio među njima, bolje reći, nije mogao jer je još bio zatvoren u špilju vlastitih sumnji. No, Uskrsli je razriješio njegovu sumnju ukazanjem. No, Tomin slučaj kao da želi u nama polučiti poruku: nije dobro odvajati se od zajednice jer u suprotnom može nas zaobići pohod Božje milosti.

Svatko od nas raduje se daru – poklonu, posebno onome daru iza kojega stoji draga, značajna, životno važna osoba. Dar je važniji ukoliko kroz dar i sebe darujemo. Vrijednost njegovu osjećamo upravo kroz osobnost darovatelja. Uskrsno jutro bio je upravo jedan takav i još veći i značajniji dar. Bezgranično vrijedan. Neprocjenjivo

vrijedan, toliko da učenici nisu bili ni svjesni što su primili. Dominanta misao beznađa, smrti, mrak Velikoga petka, uvjerenje da sve završava u ništavilu, transformira se u situaciju radosti, mira, nade, svjetla, života. I evanđelist Ivan u svom izvještaju o ukazanju apostolima u Jeruzalemu na Uskrs želi naglasiti novi život koji Uskrsli daje vjernicima po svome Duhu te vjeru onih koji nisu vidjeli, a vjeruju. Ovakvim su poklonom učenici, iako nisu zaslužili (zataja Petrova, Tomina nevjera), mogli osjetiti svu naklonost darovatelja i ljepotu samoga dara. Meliton Sardski već u 2. stoljeću, imajući u vidu ovu uskrsnu novost, izrazi je ovako: "Smrt navikla na pobjedu bî pobijeđena smrću Pobjednikovom. Sam život siđe u smrt da porazi smrt. Kao što tama bježi pred svjetlom, smrt bî uništena nastupom života." Ovaj novi život koji se prepoznaje u Isusovu uskrsnuću upućuje nas da osjetimo svu stvarnost Uskrsa. Liturgija i meditacija nad Božjom riječi zasigurno će nam u tome pomoći. Možda će netko imati milost da doživi Emaus poput dvojice učenika, ili Damask poput sv. Pavla, ili Jeruzalemski vrt poput Marije Magdalene.

Još uvijek smo na tragu uskrsne novosti, uskrsne stvarnosti. Riječ je o jedinstvenoj novosti: pobijeđena je smrt, ništavilo, besmisao, dignut je teški kamen s groba, straža razoružana, križ postao sredstvom blagoslova, vraćena nada u život. Uskrs je postao samoobjava Božja. Isusovim uskrsnućem definitivno nam je jasnije tko je Bog, tko je Bog Isusa Krista, tko je Bog čitavoga kršćanstva, zapravo tko je Krist Gospodin. U Mateju ćemo naći: Krist je pomazanik, Sin Boga Živoga.

Uskrs nas potiče da svoj pogled usmjerimo i prema čovjeku. Kristovim uskrsnućem čovjek je postao bliži i jasniji sebi. Jasno nam je tko je čovjek i što je temelj njegove besmrtnosti. Otkriven je njegov izvor i njegov uvir. Po Kristovu uskrsnuću čovjek je stekao i pseudonim "živi".Uskrs tako postaje i objava o čovjeku. Pitamo se: i što još? Ako se želimo vratiti na promišljanje Isusova životnog predanja, otkrit ćemo da je njegova poslušnost Ocu do križa rezultirala uskrsnućem. Križ i smrt bili su nužni da bi se do kraja razotkrila slava koja je oduvjek bila u Kristu. Gledano na krajnji čovjekov ishod i čovječanstva općenito, uočavamo da je Uskrsom anticipiran eshaton, da je Uskrs postao središnja točka, cilj svijeta i korijen razumijevanja svijeta. Po Uskrsu svijet ulazi u interesnu sferu samoga Isusa Krista.

Uskrs je i otisak vječne ljubavi Božje. Bez istinske, kreativne Božje, Kristove ljubavi prema čovjeku i prirodi Uskrs se jednostavno nije mogao dogoditi. Uskrs se dogodio upravo stoga što je ljubav bila jača od smrti. Da, stvarnost ljubavi je misterij. Misterij od kojega se živi, s kojim se živi, radi kojega se trpi, zbog kojega se umire. To nam svjedoči događaj Uskrsnuća. Uskrsnuće je događaj ljubavi. Samo onaj kojemu je on dao moć da vidi, i samo onaj kojemu je on otvorio oči i čije je srce spremno, samo takav može u ovom svijetu smrti prepoznati otiske vječne ljubavi koja pobjeđuje smrt, a u toj ljubavi, novi drugi svijet što ima doći. Jamstvo ove naše nade jest vjera koja nije iluzija nego zbiljnost Bogom zajamčena. Riječ je o vjeri po kojoj smrt postaje samo jedna stranica života. Snagom te vjere ušutkani su i pobijeđeni proroci besmisla te objavljen božanski smisao ljudskoga postojanja. Nije li i uskrsna novost, uz sve rečeno, upravo i prepoznati da svatko može bilo kada doživjeti Uskrs? IP

P. Ferdinand Konšćak – misionar i istraživač

Alan Modrić, SJ

Dana 2. i 3. prosinca 2003. u gradovima Varaždinu i Zagrebu održan je znanstveni skup o životu i radu čovjeka koji se posvetio službi u vinogradu Gospodnjem kao svećenik, misionar i istraživač i na tom polju ostavio neizbrisiv trag. Riječ je o patru Ferdinandu Konšćaku, rođenom Varaždincu, jednom od istaknutih hrvatskih misionara slabo poznatih široj javnosti u našoj domovini zbog, među ostalim, i njegova hispaniziranog imena Fernando Consag.

P. Ferdinand Konšćak rođen je 2. prosinca 1703. u Varaždinu u obitelji vojnog časnika, a osnovnu je školu i gimnaziju polazio u rodnom gradu. Kad je završavao gimnazijsko obrazovanje, osjetio je duhovni poziv koji nije ugasnuo ni pod pritiskom oca koji je htio da mu sin postane vojni časnik i tako nastavi obiteljsku tradiciju. Pošto je završio gimnaziju kod isusovaca, prijavio se za ulazak u Družbu Isusovu u čiji novicijat je stupio 21. listopada 1719. u Trenčinu. Nakon novicijata usavršava humanističke discipline (klasičnu književnost i govorništvo) u austrijskom Leobenu, a od 1723. do 1725. studira filozofiju u Grazu. U tom gradu upisao je studij teologije 1728. godine, ali ga nije tamo završio zato jer mu je potkraj 1729. godine odobrena molba za djelovanjem u prekooceanskim misijama. Treću godinu teologije završio je u španjolskom lučkom gradu Cadizu, gdje je zaređen za svećenika te je potkraj 1730. godine krenuo u misije u Meksiko. U Veru Cruz u Meksiko stigao je 19. travnja 1731. godine, a završni stupanj isusovačke formacije obavio je u glavnom gradu Ciudadu de Mexico.

P. Ferdinand je od 1732. djelovao kao misionar u Donjoj Kaliforniji (Baja California), poluotoku na sjeverozapadu Meksika, pokrštavajući i civilizirajući domaće Indijance u vrlo tešku i kriznu razdoblju tadašnjih isusovačkih kalifornijskih misija, vodio je škole za katekumene u kojima su kao učitelji predavali poučeni Indijanci koji su odbacili poganske običaje, osnovao je niz isusovačkih misija, a skrbio je i o gospodarskom napretku lokalnog stanovništva. U misiji San Ignacio položio je svečane zadnje zavjete 25. ožujka 1738. Pred kraj života p. Ferdinand bio je postavljen za glavnog vizitatora kalifornijskih misija i superiora misije San Ignacio gdje je i umro 10. rujna 1759.

Ono po čemu će p. Ferdinand Konšćak posebno ostati zapisan u povijesti jesu njegova geografska istraživanja poluotoka Donja Kalifornija za koji se, sve do njegovih otkrića, vjerovalo da je otok. Vođen željom da na sjeveru poluotoka pronađe nova područja pogodna za uspostavljanje novih misijskih postaja, ali i istraživačkom znatiželjom, p. Konšćak je poduzeo tri velika istraživačka pohoda u dotada nepoznata područja poluotoka.

Prvi je pohod p. Konšćak poduzeo 1746. krenuvši morem prema sjeveru Kalifornijskog zaljeva koji se nalazi između poluotoka Donja Kalifornija i glavnog kopna.

Poštanska marka izdana 1996. povodom 250. godišnjice ekspedicije p. Konšćaka u Donjoj Kaliforniji

Druga ekspedicija išla je kopnom prema sjeveru do Tihog oceana 1751., a treća prema sjeveru poluotoka 1753. Njegovi dnevnici s prva dva istraživačka pohoda bili su objavljeni u više izdanja i na više jezika diljem svijeta, a obiluju etnografskim opisima domorodaca i njihovih osobina. Njegovi zemljovidi kalifornijskog zaljeva i poluotoka, s kojima se osobito proslavio, bili su još mnogo godina nakon njegove smrti precrtavani i objavljivani u različitim izdanjima diljem svijeta. Tako je njegov zemljovid bio upotrebljavan kao službeni američki zemljovid toga područja sve do sredine devetnaestog stoljeća, a isto je tako objavljen u poznatoj Diderotovoj Enciklopediji. P. Konšćak ostavio je u rukopisu sažet opis naroda i kraja Donje Kalifornije, čiji se jedan prijepis nalazi u Britanskom muzeju pod naslovom *Opis Kalifornije*. Njegovim imenom (*Consagos Rocas*) nazvano je jedno otočje u sjevernome Kalifornijskom zaljevu.

Pater Ferdinand Konšćak bio je čovjek koji je svojim životom oslikao život tipična isusovačkog misionara, čovjeka koji neprestano i neumorno traži i nalazi Boga u svemu: u propovijedanju, katehizaciji, dijeljenju sakramenata, služenju bližnjem, ali i u otkrivanju novih prostora, naroda, kultura te širenju znanja o njima među pripadnicima svoga civilizacijskog i kulturnog miljea. Isto tako, on je i jedan od brojnih dokaza veličine hrvatskog naroda koji je iznjedrio jednog takva čovjeka poznata i priznata diljem svijeta. IP

Zemljovid koji je izradio p. Konšćak

"Od vojnika kraljeva do vojnika Kristova"

Razgovor vodio: p. Stipo Balatinac, SJ

Pročitajte zanimljiv životni put p. Vinka Maslaća. Kako je iz odore bivše JNA, preko redovništva i svećeništva u Družbi Isusovoj ponovno dospio u vojnu odoru, ali ovoga puta u odoru Hrvatske vojske kao vojni kapelan. Rođen je 27. siječnja 1959., u novicijat je ušao 11. rujna 1984., za svećenika je zaređen 27. lipnja 1993., a zadnje zavjete položio 8. rujna 2001. godine.

IP: Zašto si se odlučio poći na vojnu akademiju?

Ne, ja nisam htio ići na akademiju. Htio sam jednostavno biti radio i TV mehaničar. I vratiti se u svoje selo te ljudima otklanjati smetnje u prijamu radio i TV signala. A onda su došli u moju školu neki strani ljudi i ponudili besplatno školovanje. Zabljesnuli su me svom tehničkom ponudom, informatičkim centrom, športskom i kino dvoranom. A da je to sve bilo obučeno u uniformu, bilo je od drugotnog značenja. I tako stiže novac stipendije već kao maturantu te ga počeh trošiti u kafićima i mračnim kutcima. Sve zapreke padahu kao kruške; ni obiteljski, hrvatski predznak, nije smetao, školske ocjene, dotad prosječne, skočiše u visine, nađoh i uvukoh i kolegu i prijatelja za društvo, prijamni ispit nije bio potreban, šutnjom smo izbjegli moguće očevo opiranje. I tako se nađoh u sivomaslinastoj uniformi i u isto takvu okružju, sve bijaše sivo, osim strojevog koraka, političke izobrazbe i oficira Jugoslava.

IP: Kakvo je bilo vjersko stanje tijekom toga vremena?

Teško ga prizivljem u sjećanje. Ono što je ostalo upečatljivo bio je prvi Božić i zabrana izlaska tih dana. Zabranjeno je učinilo svoje te sam našao načina i pojavio se u botinečkoj crkvi, u društvu bliske rodbine, znatiželjno i sjetno gledajući jaslice. Da, bilo je govora i o ispovijedi, ali to nisam smatrao potrebnim. Drugi detalj bio je kad je moj cimer, iznerviran učestalim zvonjavama s obližnje crkve, poželio pucati i srušiti iste zvonike. Koje li tragičnosti, možda je to uistinu i činio u kasnijem razdoblju! Moji mi govore da sam za vrijeme boravka kući išao s njima na nedjeljnu misu, ne znam, nisam siguran ili, bolje rečeno, ne sjećam se. Molitve su bile upućivane više profesorima i zapovjednicima nego Bogu.

IP: Otkud tolika promjena i poziv za svećeništvo u Družbi Isusovoj?

Nije bilo senzacionalnog pada s konja već više magareći posrtaji. Naime, poradi nekih unutarnjih borbi i nedorečenosti moje tijelo, magarac – kako ga je kasnije nazivao učitelj novaka – počelo je posustajati i posrtati. I upravo dok sam se tako nalazio na

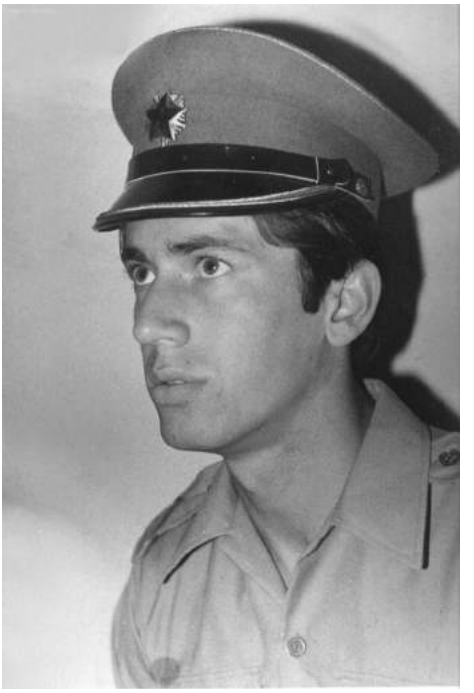

Pitomac Vojne akademije u Zagrebu 1976.

Vojni kapelani Maslać, Vukoja i Harjač s p. Generalom na Jordanovcu 2000.

podu, naišao je milosrdni samaritanac u osobi rodijaka Luke i ja se nađoh u 'gostinjcu' studentske sobice. Na sreću, nije bio jedini samaritanac, došli su i pomogli mnogi, poput Doce, Paje, Džabane, Čkalje (neka mi oproste, ovako su mi draži!), s kojima sam prolazio sve zahtjeve studija elektrotehnike, ali i mnoge ugodne, zabavne trenutke studentskog života. Evanđelje i hodočašćenje bili su mamci koji su me oduševili te se dadoh 'uloviti' u mrežu crnih jezuita. Gromoglasni pater Žiga utjerao me je u strah Božji, a oslobodio tolikih drugih koji su me do tada sputavali. Kako, pitat će te se zasigurno. Jednostavno, u ime Božje, on me je oslobodio od grijeha – kako onda tako i dan-danas to isto čini – te poveo Gospi u pohode i naručje. Dalje ne treba ništa više reći. Zar mislite da se netko može otrgnuti iz zagrljaja takve Žene! Jednom zagrljen više ne htjedoh biti napušten i tako me smjesti u društvo svoga Sina, Družbu Isusovu.

IP: Držiš li Providnošću što sada radiš kao vojni kapelan?

Bio bih slijep kad ne bih vidio prst Providnosti u svome životu. Nimalo pravocrtan put tijekom formacije za svećenika i prvih godina službe nisu upućivali na ovakav ishod. Pored toga što se posvećujem duhovnoj skrbi sa časnicima, dočasnicima i djelatnicima Hrvatske vojske, čini se da ima i nešto osobno u tome. Stavljen sam u sličnu situaciju kako bi se u punini iskupili svi oni nimalo laki trenutci proživljeni u prvoj etapi. Nikad i nikom više nešto onako ne priuštiti – to mi je želja i molitva. Velika je to radost sada kao svećenik biti dio njihova vojničkog života.

IP: Pomaže li ti prijašnje iskustvo u radu s vojskom?

Korisno je, da, korisno je jako. Sam Bog je već upleo svoje prste te se služi ljudima koji su svojom odvažnošću obranili Domovinu i koji znaju i umiju u vojniku prepoznati čovjeka pored sebe, koji ima svoje potrebe i granice. Svjestan onoga što sam i sâm proživio, ne mogu drugo nego ohrabrivati djelatni sastav u našoj, Hrvatskoj vojsci, da uz profesionalni vojnički rast nikad ne zaborave one temeljne ljudske kvalitete čovjeka na kojima je i počivao pobjednički is-

hod Domovinskog rata. Kako će odgovorni čovjek donositi odluke ako nema znanja i stabilnosti čitava bića? Strah i prisila nisu pokretači napretka, nego samo možda preživljavanja. A ljubav kojom smo od Boga prihvaćeni i nošeni čini da od slaba postane jak i neustrašiv.

IP: Ima li kakvih zanimljivih zgoda iz prijašenjega i sadašnjeg života?

Da, i kao pitomac vojne akademije imao sam jedno religiozno iskustvo. Naime, na našim političkim obukama bilo je govora kako obližnji fratri organiziraju disko i tamo priređuju orgije s mladima, tj. kvare našu socijalističku mladež. Revnost me natjerala, zajedno s kolegom, otići u to 'leglo' i na licu mjesta 'dejstvovati'. I tako se mi uputismo tražeći *magnum crimen*. Kad tamo, nađosmo veselu mladost u druženju, molitvi i igrama. Brže-bolje petama vjetra i nikom ništa ne kazuj. Onda jedan susret mene kao bogoslova i već tada završenog kolege akademca s njegovom suprugom. Nakon uvodnih pozdrava on pokaza priličnu nervozu i izrazi želju da se mi dva malo nasamo nađemo. Kad iz njega provali hamletovsko pitanje: kako se tamo kod vas napreduje? Kao svećenik u vojsci dužim i uniformu i taj trenutak isprobavanja bio je za mene emocionalno nabijen. Nisam dugo mogao pribrati misli dok sam onako u kolar košulji oblačio uniformu, sada ponosna i slobodna hrvatskog vojnika. Bilo je i situacija da su mi se neki visoki časnici u Hrvatskoj vojsci obraćali kao kolega, što je znalo ne malo zbunjivati prisutne.

IP: Poruka čitateljima "Ignacijeva puta".

Našli ste mene pitati za poruku. Vi je izvucite. Koji je bio Ignacijev put? Od vojnika kraljeva do vojnika Kristova. Prihvativši prijateljstvo Božje, stekao je mnoge prijatelje. I zato, drage obitelji i prijatelji Družbe, imajte uvijek pred očima da kad nekoga pošaljete u ovo blisko zajedništvo s Isusom, nikada ne gubite, već višestruku žetvu žanjete. Jer otkuda bi jedan seoski dječačić mogao steći toliki broj dragih ljudi da ga nije Učitelj pozvao k sebi. I zato s Majkom svojom Cvijetom i Marijom iz svega grla pjevam: Veliča duša moja Gospodina. Učinite i vi to sa mnom, dragi čitatelji, te uz križ ostanite, a slavi se nebeskoj radujte. Amen. IP

Od Titova kuhara do isusovca

Razgovor vodio: p. Stipo Balatinac, SJ

U ovom članku pročitajte kako je časni brat Mladen Šimon (rođen u Sarajevu 2. prosinca 1946., stupio u Družbu Isusovu 2. rujna 1977., položio zadnje zavjete 8. rujna 2001.), od magistra kuharstva i Titova kuhara postao isusovac.

IP: Br. Mladene, zašto ste baš od svih zvanja željeli postati kuhar?

Moja majka je bila kuharica, ali ona me je odvraćala od tog poziva. Imao sam prijateljicu čiji je otac bio direktor hotela Europa u Sarajevu. Kad god bismo tamo odlazili, on nas je častio sladoledom, a ja sam zavirivao u kuhinju, promatrao kuhare i maštao kako ću ja jednog dana biti tako u bijelom. To se i ostvarilo pa sam preko slatke 'veze' i zaposlen u hotelu Europa.

IP: Kako ste došli do Titova kuhara?

Hotel Europa 'hranio' je tadašnje Savezno izvršno vijeće i sve visoke, što bi se sada reklo, dužnosnike koji su dolazili u Sarajevo pa sam tako i ja bio član te kuharske elite. Puno puta sam za Tita i osobno kuhao, pogotovo kad je išao u lov u Bugojno, tako da smo se i osobno poznavali i više puta razgovarali.

IP: Je li on znao da odlazite u isusovce?

Da. Ja sam već htio otići u novicijat, ali su me zaustavili da mu moram kuhati u Bugojnu. Taj lov je potrajao mjesec dana i na kraju sam mu rekao: "Predsjedniče, mi se više nećemo vidjeti!" A on me pitao: "Šta, malo ti je novaca pa ideš u Njemačku?!" Rekao sam: "Ne, nije mi malo novaca, ja imam i kuću i auto, ali odlučio sam postati redovnik i poći u isusovce!" Odvratio je: "Pa, koji te vrag nosi među njih!" I tako je završio moj razgovor i kuhanje političarima.

IP: Jeste li imali kada problema zbog toga što ste katolik, Hrvat i bez partijske knjižice?

Uglavnom nisam. Bio sam odgovoran i profesionalan, moj rad bio je uvijek na visini. Uz rad sam i stručno napredovao i u kuharstvu dogurao do znanstvenog stupnja kao magisterija. A bio sam i pomalo svoj, svima sam stresao u brk što im je išlo i tako su me prihvaćali. Čak me je policija i vozila u crkvu. Tako su me jednom vozili iz vile Koprivnice u Bugojno i šalili se da sam pričao previše viceva pa moram na ispovijed, a ja sam im odvratio: "Vi čekajte u kafani, poslije i ja dolazim!"

IP: Što Vas je privuklo da stupite u Družbu, pored tako sjajne karijere?

Zbog posla mi je odgovarala misa kod isusovaca u 11.30 na Grbavici gdje sam i upoznao sjajne patre i časnu braću. Posebno bih istaknuo časnog brata Tomu Šestarca koji mi je bio uzor redovnika, primjer u molitvi, poniznosti, žrtvi, dobroti i u meni se rodilo to zvanje. Mislio sam: bolje je služiti svećenicima nego bit loš svećenik i bio sam poslije sretan kad sam mogao kuhati ili pospremiti oltar na kojemu će svećenik služiti misu.

U Vili Koprivnica s Josipom i Jovankom Broz 1975. Brat Mladen je drugi s lijeva.

Kuhar u hotelu Evropa u Sarajevu 1966. (drugi s lijeva)

IP: I isusovce ste dobro hranili svojim specijalitetima. U kojim kućama?

Gotovo u čitavoj Provinciji i svugdje mi je bilo lijepo. No posebno mi je bilo teško za vrijeme Domovinskog rata u Osijeku i poslije u Sarajevu gdje sam i ranjen. Prije ranjavanja sam radio u kuhinji hotela Holiday Inn, gdje smo kuhali za izbjeglice. Dok sam mogao, nastojao sam pomoći. Kao Titov kuhar valjda sam zato i ranjen u Titovoj ulici u Sarajevu, na pet mjesta, i to je bilo uistinu strašno i teško. U bolnici su radili sve na živo, a nije bilo ni higijenskih potrepština, ni lijekova, ni hrane. S Božjom pomoću sve sam to proživio.

IP: Jeste li ikad zažalili zbog svoje kuharske karijere ili svoga redovničkog života?

Kao kuharu mi je bilo ispočetka teško, no morao sam šutjeti budući da sam sâm izabrao to zvanje. Kasnije sam uživao u kuhanju, specijalitetima, društvu… Kao redovnik sam jedno vrijeme vidio ideal u molitvi, radu i samoći pa sam bio i u kartuziji, no kako to nije bilo za mene, vratio sam se u isusovce i do danas sam u Družbi Isusovoj kao sretan i zadovoljan redovnik.

IP: Vaša poruka mladima, pogotovo onima koji promišljaju o duhovnom zvanju?

Važno je da se čovjek odazove i da ustraje. Kad se brazda jednom zaore, ne treba se okretati nazad, pa iako koji put ide ukrivo, već će se ona izravnati, treba ići samo naprijed. Ne treba se nikada bojati. Ne treba gledati ni na materijalno. Eto, ja sam sve ostavio i nisam nikad za tim požalio. Zato sam sada sretan i smatram da sam dobro napravio u svom životu. IP

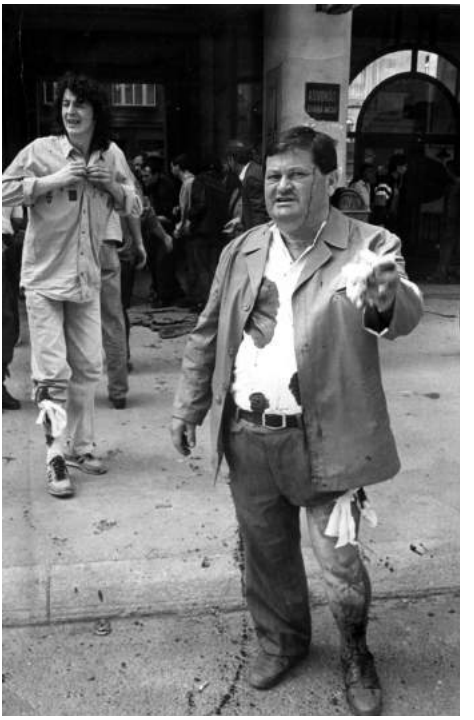

Ranjavanje u Sarajevu 22. lipnja 1992.

Jedan običan dan
jednoga običnog umirovljenog profesora

p. Ivan Pál Sztrilich, SJ

Nedavno me je urednik "Ignacijeva puta" zamolio da napišem kako mi teče jedan običan dan. Koliko se sjećam, teče otprilike ovako:

Ustajem oko 4.30 sati. Nakon kratke molitve počinjem se spremati.

Isusovci su još u novicijatu naučili da je ujutro jutarnje razmatranje (a u podne i navečer ispit savjesti). Dok oko 6.05 sati slušam na radiju "Duhovnu misao" i zatim jezični savjet, pospremim svoju postelju. Nakon toga idem u kućnu kapelu da pozdravim Gospodina, njegovu Majku i sv. Josipa i da zamolim njihov blagoslov na dan i dnevno djelovanje.

Oko 6.30 idem u blagovaonicu i malo pomažem spremiti i ispržim nekoliko komada kruha. Službeno je doručak od 7 sati, ali bude već prije spremljen. Tu se sretnem s također ranije dolazećom subraćom te raspravimo najnovije događaje, "Duhovnu misao" ili jezični savjet.

Poslije doručka molim jutarnji dio časoslova i neke druge molitve. Zatim se spremam za sv. misu. Misu služim oko 8.20 sati u maloj kućnoj kapelici. Od ponedjeljka do petka bude obično prisutna i jedna vjernica.

U 9 sati mjerim krvni tlak i bilježim da bih imao što pokazati liječniku kada budem išao na kontrolni pregled. Nakon toga u kapeli se još molim za neke posebne potrebe, a onda između 9.30 i 10 sati idem na 'zdravstveno hodanje'. U prijašnja vremena sam 'vozio' sobni bicikl. Liječnik mi je, međutim, rekao da je ta vježba na biciklu dobra, ali da je hodanje bolje. Zato sada hodam dnevno, osim nedjelje, po okolnim ulicama oko pola sata. (Brojač koraka mi obično pokazuje oko 3300 koraka, nekad nešto više, nekad malo manje.) U to vrijeme molim i Krunicu.

Kada se vratim kući, slijedi 'studij'. 'Studij' se sastoji ili u čitanju studentskih radova ili u spremanju za školu, a prema koncu tjedna u pripravljanju propovijedi za nedjelju. I ovaj sastavak pišem u to vrijeme.

Što se tiče studentskih radova, ima ih raznih vrsta: seminarski rad (neki se studenti sjete tek poslije dvije do tri godine da predaju rad koji su pročitali na seminaru), godišnji radovi, diplomski radovi, magistarski rad. Nakon duljeg čitanja čovjeku dođe želja da pročita i nešto pametnije. Tada čitam nešto iz kojeg časopisa ili knjige.

Sa školom je ovako: prijašnji dekan mi je rekao: "Vi uživajte svoju penziju, ali, molim Vas, predajite i dalje." Tako sam barem neke od 'svojih' predmeta predavao i dalje. Konačno je ove godine i zadnji predmet preuzeo mlađi kolega. Sadašnji me je de-

kan, međutim, zamolio da predajem koji izborni predmet ili vodim seminar. U zimskom semestru sam predavao izborni predmet (jedan sat tjedno), a sada imam seminar. I za jedno i za drugo se moram spremiti.

Budući da nedjeljom imam sv. misu, a kod mise treba nešto i reći, moram i propovijed spremiti. Dok sam bio mlađi, nosio sam sa sobom koju cedulju s nekoliko riječi, ali sada moram sve napisati, inače sve zaboravim.

Između 12 i 12.30 sati obično pogledam u računalo da vidim je li možda došla kakva 'žičana pošta'.

U dane kada su u školi predavanja, bude u 13.05 ispit savjesti, u 13.20 zajednička molitva u kućnoj kapeli, a nakon toga u 13.30 objed. Kada nema predavanja (subotom, nedjeljom i praznicima) sve je to pola sata ranije.

Poslije ručka se okupimo po zajednicama (patri, skolastici, vanjski bogoslovi) na tzv. rekreaciju, tj. zajedničko razgovaranje, raspravljanje, bratsko druženje. To u neškolske dane traje do 14 sati, a u školske dane do 14.30. Kada se svi razilaze, i ja se 'razilazim'. Odem prvo u kućnu kapelicu na pohod i zatim u sobu. U to vrijeme slušam muziku na radiju, rješavam križaljke ili se odmaram. Nekad slušam na radiju vijesti u 15 sati.

Nakon vremena odmora je opet 'studij', kao i prije podne.

Između 17.30 i 18 sati opet pogledam ima li 'žičane pošte' (ako je linija do 'servera' slobodna), a oko 18 sati molim popodnevni dio časoslova.

Oko 18.30 sati idem u blagovaonicu. Večera je, doduše, službeno tek od 19 sati, ali bude već i prije spremljena pa mogu već i prije večerati da bih stigao pogledati i poslušati na televiziji inozemne vijesti. Poslije toga idem u drugu dvoranu gdje zajedno pogledamo TV-Dnevnik HRT-a, uz po koji komentar.

Poslije Dnevnika idem u kućnu kapelu da Gospodinu predam prošli dan i da od njega, njegove Majke i sv. Josipa dobijem blagoslov za dobru noć. Nakon toga idem u sobu, osim ako na televiziji bude koja dobra nogometna utakmica, kada se vratim televiziji.

Nakon što dođem u sobu, još čitam nešto, pripravim se za sljedeći dan. Konačno molim Povečerje. Na počinak polazim između 21 i 22 sata, već prema tome čitam li kraće ili dulje, dok ne dođem do konca odsjeka, poglavlja i sl.

"Mirnu noć i sretan svršetak udijelio nam svemogući Gospodin. Amen." IP

Život časnog brata

br. Franjo Štefić, SJ

Kao devetnaestogodišnjak razmišljao sam o svojemu životnom opredjeljenju. Stupio sam u Družbu Isusovu da budem časni brat, redovnik. Kao i svaki mlad čovjek razmišljao sam: kako najbolje proživjeti svoj život, učiniti nešto veliko u životu, postići neki ugled i mjesto u Crkvi i u društvu. No promatrajući život časne braće koji su došli prije mene u Družbu, vidio sam da njihov život ne izgleda baš tako. Stekao sam dojam da su to ljudi tiha, skrivena života, velikih radnih navika, jednostavna odijevanja, ljudi velike vjere, vrlo izgrađena odnosa prema Bogu i čovjeku, bez nekih povlastica ili položaja u zajednici, a pogotovo ne u Crkvi. Moje promišljanje o tome da učinim nešto veliko i važno kao da je malo zastalo pred tom istinom. I dok sam se borio s mislima o tome što je to poziv časnoga brata, redovnika, kakvi su ideali toga čovjeka, kako se sve ostvaruje taj poziv, na što me točno poziva, koja je stvarna motivacija za takav način života – tada još nisam nalazio odgovora na njih. Bilo je to vrijeme takozvanoga prednovicijata ili aspiranture. O tome se pak dublje promišlja u novicijatu.

Kada sam došao u novicijat, moj mi je učitelj duhovnoga života, da bi mi pomogao oko ovih mojih nejasnoća, dao jednu usporedbu koja je bila prekretnica u mojemu razmišljanju i na tome i danas gradim i usmjerujem svoja razmišljanja i iskustva. Učitelj duhovnoga života rekao mi je otprilike ovo: Život je čovjekov poput kazališne predstave, recimo na nekom carskom dvoru. Netko je u ulozi cara, carice, netko u ulozi pisara, savjetnika, kuhara, konjušara ili pak nadglednika, konobara, ekonoma, krojača, vozača, kroničara itd., ali da bi ta predstava uspjela, nije važno koliko je 'velikih' i 'malih' uloga, nego je najvažnije kako je koja uloga odigrana. (I u dodjelama nagrada za glumu doista se na to gleda pa se daju nagrade za najbolje glavne, ali i sporedne uloge.) Uspjeh predstave ne ovisi o ulogama, nego o kvaliteti izvedbe. Ta-

ko je i u našem životu. Nakon gotovo 20 godina života u Družbi kao brat sve više mi se u očima duše otkriva ova istina o smislu čovjekova poslanja i djelovanja.

Dragi čitatelji "Ignacijeva puta", ovo vam piše br. Franjo iz Opatije. Sada se nalazim u Opatiji u Domu duhovnih vježba. U zajednici imam službu ekonoma i brinem se za sve što je potrebno za život jedne zajednice. Jednako tako djelujem i u apostolatu vodeći jednu skupinu ZKŽ-a (Zajednice kršćanskoga života). Duhovni je život ono iz čega se sve pokreće. U molitvi dolazi do nadahnuća Duha koji prosvjetljuje um i srce. Pomoću ispita savjesti, meditacije, molitve Krunice i drugih pobožnosti te kroz svakodnevnu molitvu za druge osmišljavaju se i svi moji poslovi za zajednicu. U životu s mladima vidim da zapravo moram biti svjedok Isusa Krista, ne tuđim primjerima, nego svojim životom i koliko u tome uspijevam, toliko mogu učiniti da će i Isus Krist biti privlačan i zanimljiv drugima. Radeći s mladima dolazi do različitih ideja za izlete, za posjećivanje osamljenih i bolesnih ljudi ili za posjet napuštenoj djeci u različitim domovima. Družeći se s mladima, pomažući im da rastu, s njima zapravo i ja rastem kao čovjek. Oni me i ispravljaju i nadahnjuju.

U životu jedne redovničke zajednice časni brat ima svoje mjesto, pogotovo danas, ako živi sukladno s naravi svojega poziva, a kao takav može biti suprotnost današnjemu mentalitetu, ali i putokaz da se u jednostavnosti srca i misli nalazi Bog.

Kao što možete vidjeti, život jednoga brata veoma je raznolik i bogat različitim iskustvima rada, molitve, služenja drugima, svjedočenja i pomaganja drugima. I sve to čini moj život zanimljivim te ga iz dana u dan pretvara u radost služenja.

Dok promatram sebe kao redovnika u svojemu pozivu, zahvaljujem Bogu za sve dobro koje sam primio po milosti što mi je dao to zvanje, ali se istodobno prisjećam tolike časne braće koju poznajem i koju sam poznavao jer oni su mi uzor i danas. Mogu reći da nisam ni mogao sanjati da ću kroz lik časnoga brata upoznati velike ljude, pa čak i prave svece. Ono što se u molitvi često pitam jest: živim li dobro ulogu kao brat u Družbi Isusovoj. A ono što me zabrinjava jest uopće pitanje današnjice: zašto nema onih koji će živjeti naše ideale, ideale mnoštva ostvarenih i svetih života časne braće.

Bože, potakni srca ljudi da te prepoznaju u takvu načinu života. IP

Moj redovnički dan

Neven Drozdek, SJ

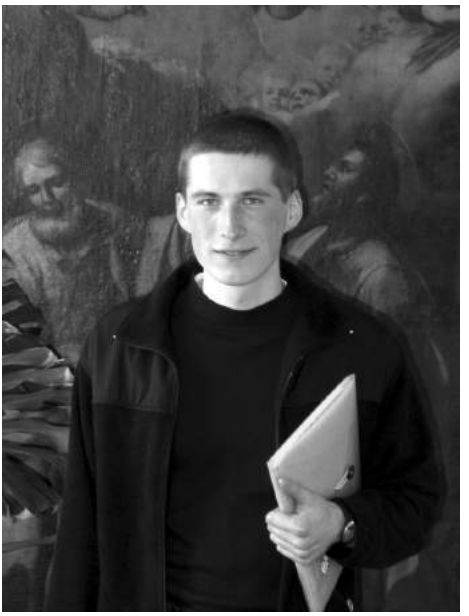

Trenutno sam na Jordanovcu na dvogodišnjem studiju filozofije. Moj radni dan u kolegiju započinje u 5.45. U novicijatu sam se naučio izjutra 10-ak minuta gimnasticirati i tako započeti dan. To je vrlo važna stvar, premda na prvi pogled onome tko nema ovu naviku može izgledati banalno ili čak smiješno. To nam je učitelj novaka u novicijatu često znao napominjati kao važnu vježbu jer pomaže čovjeku da se razbudi, da bi mogao sabrano meditirati. Svako jutro razmatram Sveto pismo, 45 minuta do sat vremena. Nije nam obvezno Sveto pismo za meditaciju, ali inzistiram na Novom zavjetu jer smatram da je Božja riječ najvažnija i da me jedino ona može dubinski mijenjati. Osobno mi je razmatranje najvažnija molitvena točka u danu jer je to osobni susret s Bogom koji mi daje snage i ljubavi. Mislim da je to glavna hrana moga poziva. A naša ignacijanska meditacija je nešto zaista vrijedno i bogato i uvijek novo.

U 7 sati je sveta misa za sve bogoslove u kolegijskoj kapelici. Koliko god razmatranje bilo važno, euharistija je središte našega dana. To je potpuno neshvatljivo za onoga tko ne prakticira sakramentalni život, ali je uistinu tako. Ono što me je i privuklo na poseban način u isusovce jest pristup naših svećenika svetoj misi. Većina naših patara svetu misu služi vrlo dostojanstveno i sabrano.

Potom slijedi doručak. U 8.15 započinju predavanja i uglavnom traju do 12 ili 13 sati. U novicijatu sam stekao i naviku da pišem osvrt na razmatranje. To i činim uglavnom nakon mise ili tijekom dana. No tu iznosim i sve ono što mi je na srcu i što osjećam. Potrebno mi je to ponajprije da sredim svoje misli, ali i da kasnije mogu zaviriti u to i vidjeti kroz što sam sve prolazio i kako sam se razvijao.

Predavanja su uglavnom vrlo zanimljiva i sa studijem sam zadovoljan. Dobro je što su predavanja ujutro tako da nam popodne ostaje 'slobodno'. Moram spomenuti i da su studenti koji studiraju na FFDI-u vrlo solidni i zanimljivi mladi ljudi i da patri koji rade na Fakultetu mogu biti ponosni na svoje studente. Na Fakultetu vlada vrlo ugodno ozračje, svi se međusobno poznaju, profesori su pristupačni. Sve u svemu, vrlo pozitivan ambijent i mjesto gdje je ugodno stjecati izobrazbu.

U 13.05 zvoni zvono za podnevni ispit savjesti. U 13.20 je podnevna molitva koja traje desetak minuta, nakon nje ručak. Ručamo oko pola sata do 45 minuta. Svaki bogoslov ima neku dužnost koju obavlja: netko dvori, netko pere suđe, netko čisti stolove itd. Potom sam na rekreaciji. Biskupijski bogoslovi imaju svoju rekreaciju, skolastici svoju. Nismo na rekreaciji s patrima što je razlika u odnosu na druge zajednice.

Od 16 do 19 sati je vrijeme predviđeno za učenje. U 19 je večera. Najkasnije vrijeme za lijeganje je 22.30. Čini mi se, dok ovo pišem, nekako strogo i sve jako fiksno. Zapravo, čovjek nema taj osjećaj pritiska, a poznato je staro redovničko pravilo: "Ti drži red i red će držati tebe." Nastojim sva-

ki dan moliti Krunicu i ne mogu reći da sam do sada imao takve faze da je nisam uspio nekoliko dana uzastopce moliti. Krunica je nešto poput dopinga ljubavlju. Ona mi je vrlo važan svakodnevni prijatelj.

Prije spavanja ispit savjesti nastojim obaviti u kapelici. Čini mi se da ako izgubim tu naviku i potrebu da odlazim pred tabernakul, da sam nešto krivo posložio u sebi i koliko mogu (a mogu bolje), nastojim i tu biti redovit.

Svakoga ponedeljka nam dolazi profesorica i daje poduku iz gitare ili klavira. Četvrtkom bogoslovski zbor ima probe, a petkom pjevamo u župnoj crkvi. Kako sam ja iz župe Jordanovac, bilo mi je drago da su mi ponudili rad s ministrantima. To sam rado prihvatio, a zahtijevat će moje subotnje poslijepodne.

Ovo je dnevni raspored za vrijeme predavanja, u ispitnom roku sve se podređuje učenju i ispitima tako da nema strogo određenih točaka, gotovo je sve prepušteno na slobodu bogoslovu.

Ja i svi mi bogoslovi pod krovom ovoga jordanovačkog Kolegija možemo steći veliko znanje i razviti puno svojih talenata, ali to zahtijeva veliku disciplinu i velikodušnost. Trenutno se osjećam vrlo dobro i živim s velikom lakoćom, ali život ovdje zna biti i težak i traži od svakoga veliko odricanje. Pogrešno bi bilo misliti da su ljudi ovdje anđeli; svi smo mi najobičniji ljudi sa svojim slabostima i manama. Ako ti nemaš ljubavi i razumijevanja za druge i njihove slabosti, nemoj očekivati da ćeš ih kod drugoga za sebe naći. A snaga za sve proizlazi iz molitve i sakramenata. Bez njih u duhovnom staležu nema života. Moje je iskustvo da je duhovni poziv nešto za što se čovjek gotovo svakodnevno mora odlučivati i raditi na sebi. Siguran sam da kad bih se danas prestao moliti i kada bih u potpunosti zanemario svoj duhovni život, da ne bih izdržao ovdje ni nekoliko dana. Sve bi ovo postalo nepodnošljivo i neizdrživo.

Sada su moj posao učenje i molitva, a sve drugo je sporedno. Ako ne učim, ako marljivo ne radim, osjećam nezadovoljstvo i nisam zadovoljan sa samim sobom. Pa iako to znam, ne radim onoliko koliko bih trebao i koliko bih mogao. Pripisat ću to svojoj ljudskoj slabosti. Može se primijetiti da svi mi velik dio vremena provodimo sjedeći. Od ranoga jutra do večeri. Kolega Marijan iz Subotice već nekoliko godina redovito trči pa je i mene potaknuo na trčanje. Posljednjih mjeseci trčim triput tjedno po pola sata. To me jako opušta. U podrumu je uređena i teretana pa često i tamo navratim. Sport mi nužno treba da bih mogao normalno funkcionirati.

Sve u svemu, za sada sam vrlo sretan i zadovoljan. Pitala me je danas jedna kolegica na Fakultetu kako se mi na to odlučujemo? Odgovorio sam joj da je to stvar ljubavi. Čovjek se mora zaljubiti u Krista. I u tome je sva tajna. To je jedini ideal. Ljubav. Otvoriti se Bogu koji je ljubav da bi sam čovjek mogao postati ljubav. Onako poput pokojnoga patra Gabrića koji je gorio i gorio dok naposljetku i nije izgorio dajući se bez pridržaja i do kraja. U jednome je svom pismu napisao: "Da li sam se ja posve odazvao ovom pozivu? Koliko je duša sred tame bilo privučeno titrajima moga životnog svjetla k Spasiteljevom oltaru? Ovo je životno pitanje. Odgovor je tek jedan: odgovor moga života, potpunog predanja moga života u njegovoj službi, vječno svjetlo Vječne Ljubavi..." IP

Naši jubilarci

Priredio: Damir Kočiš, SJ

I ove godine mnoga naša subraća slave svoje obljetnice ulaska u Družbu Isusovu ili svećeničkog ređenja. Svaki život je priča za sebe. Ovdje donosimo u kratkim crtama prikaze njihovih života, a odlučili smo se za razgovor s jednim od njih, p. Mikom Mužićem, zbog toga što p. Mika slavi dvostruk jubilej. Svima od srca čestitamo na tolikim godinama vjernosti Gospodinovu pozivu!

70 godina u Družbi Isusovoj

P. Ljudevit Pichler rođen je za vrijeme Prvoga svjetskog rata, 5. srpnja 1915. u Innsbrucku. Obitelj mu se 1919. preselila u Bosnu. Nakon pohađanja gimnazije Družbe Isusove u Travniku Ljudevit 1934. i sam postaje članom Družbe Isusove koja određuje njegov daljnji život. Nakon dvije godine novicijata u Zagrebu poslan je u Italiju na studij filozofije. Od 1942. studira teologiju na Gregorijani u Rimu. Za svećenika je zaređen 1945. Potom ga Družba šalje na Pontificium Collegium Russicum, gdje još i danas boravi. Zbog svoje glazbene nadarenosti od samog početka pripada bizantisko-slavenskom crkvenom zboru u ruskoj katoličkoj crkvi Sv. Antonija čije vodstvo preuzima 1956. Zadaća kojoj se otac Ljudevit i srcem i dušom predaje omogućila mu je da ruske liturgijske pjesme u srcu latinskog kršćanstva, naime u Rimu, promiče na visokoj razini te je tako napravio pozitivan korak prema ekumenizmu. IP

60 godina u Družbi Isusovoj

P. Josip Antolović rodom je iz podravske Slavonije, iz Bistrinaca na Dravi, mjesta koje je teško stradalo tijekom Domovinskoga rata. Rođen je 4. rujna 1926. U Družbu Isusovu stupa 1944. godine, a za svećenika je zaređen 30. srpnja 1955. Prvu službu obnašao je u Sjemeništu u Dubrovniku. Nakon sedam godina svoju odgojiteljsku i profesorsku djelatnost nastavlja u Zagrebu. U to je vrijeme duhovnik, rektor, vicepostulator kauze Petra Barbarića i tajnik Apostolata molitve za hrvatsko područje. Postaje članom Hrvatskoga mariološkog instituta te Hrvatskoga književnog društva sv. Ćirila i Metoda. Daje duhovne vježbe. Od 1979. do 1982. godine bio je urednik Hrvatskoga programa na Radio Vatikanu. Godine 1989. na pet godina preuzima službu tajnika Instituta za religioznu kulturu u Beogradu, godinu dana djelovao je u Sarajevu. Od početka 1996. godine je u Splitu gdje pomaže u odgoju isusovačkih novaka. Godine 1998. seli u Zagreb, u Palmotićevu ulicu, a u jesen 2003. na Fratrovac, gdje se nalazi i danas. Pater Antolović je na području duhovnosti zasigurno jedan od najplodnijih hrvatskih pisaca. Najprije je, čim je to u nas bilo moguće, objavio de-

setak knjiga propovijedi, a potom se dao na pisanje biografija svetaca za sve mjesece u godini. Dvanaest objavljenih knižica obuhvaća osam stotina jedinica. Osim toga, tu je široko polje časopisa u kojima surađuje: "Marija", "Glasnik Srca Isusova i Marijina", "Glasnik sv. Josipa", "Obnovljeni život"... Američki biografski institut proglasio je 1996. patra Josipa Antolovića čovjekom godine. IP

P. Ivan Fuček rođen je 1. srpnja 1926. godine u Đurđevcu. Družbi Isusovoj pristupa uoči blagdana Sv. Ignacija, 30. srpnja 1944. Jedanaest godina kasnije, 30. srpnja 1955., zaređen je za svećenika. Jedan je od najuglednijih hrvatskih teologa-moralista i iznimno plodan vjerski pisac. Predavao je niz godina na Filozofsko-teološkom institutu Družbe Isusove, kao i na Katoličkome bogoslovnom fakultetu u Zagrebu. Od 1980. godine do umirovljenja predavao je moralnu teologiju na čuvenom Papinskom sveučilištu Gregoriana u Rimu, postavši, nakon Ruđera Boškovića, prvim Hrvatom redovnim profesorom na tom učilištu. Autor je dvadesetak knjiga i nekoliko stotina znanstvenih radova na hrvatskom i drugim jezicima, a trenutno obnaša veoma odgovornu službu teologa Apostolske penitencijarije u Rimu. IP

P. Stanislav Kos rođen je u Buševcu 7. studenog 1927. godine. Četverogodišnju pučku školu pohađa u rodnom mjestu, a nakon toga započinje gimnaziju na Šalati u Zagrebu. Dan uoči Sv. Ignacija, 1944., ulazi u novicijat na Fratrovcu u Zagrebu, a na Malu Gospu 1946. polaže prve zavjete. Nakon toga odlazi na Jordanovac u 'juniorat' te završava još 7. i 8. razred gimnazije. Od 1947. do 1950. studira filozofiju na Jordanovcu, a prije studija teologije obavlja magisterij kao prefekt sjemeništarcima u Dječačkom sjemeništu na Šalati. Studij teologije započinje na Filozofsko-teološkom institutu, u Palmotićevoj ulici u Zagrebu, no 1954. biva pozvan u vojsku te je odslužuje u Donjem Milanovcu na Dunavu. Nakon 14 mjeseci vojske bio je uhićen i odveden pred vojni sud te osuđen na šest godina stroga zatvora zbog "neprijateljske djelatnosti protiv naroda i države". Nakon tih šest godina vraća se u Zagreb i nastavlja studij teologije. Godine 1962. zaređen je za svećenika u svetištu Srca Isusova u Zagrebu. Treću probaciju obavlja u Opatiji, a na Veliku Gospu polaže zadnje svečane zavjete. Poslije obavlja službu ministra i socija magistra novaka na Fratrovcu. Na Kaptolu u Zagrebu nastavlja studij te postiže stupanj magistra, a od 1966. do 1971. u Rimu sprema doktorsku disertaciju iz kanonskog prava. Vraća se natrag u Provinciju i do 2002. predaje na Filozofsko-teološkom institutu na Jordanovcu u Zagrebu. Uz to što piše znanstvene članke za časopise ("Obnovljeni život", "Subotička danica", "Glasnik sv. Josipa"), aktivan je i u pastoralnom radu pa tako povremeno odlazi na župe u Karlovac, Krapinu, Trški Vrh, a ponekad i u inozemstvo. IP

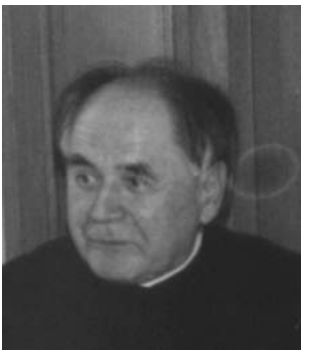

50 godina u Družbi Isusovoj

Br. Ivan Domazet rođen je na Zelovu 14. studenog 1936. Četverogodišnju pučku školu završava u rodnom mjestu. Budući da je njegovo rodno mjesto blizu Sinja, često je, već kao dijete, hodočastio Gospi Sinjskoj te se preporučivao njezinu zagovoru, a želja mu je uvijek bila "služiti svećeniku". Zahvaljujući Gospi i p. Anti Kataliniću, koji je u to vrijeme 'skupljao duhovna zvanja', brat Ivan se na Veliku Gospu 1953. odlučio poći za brata u Družbu Isusovu. Već na Ma-

lu Gospu te iste godine dolazi u Zagreb u Palmotićevu u aspiranturu, a kasnije je još kao aspirant bio na Šalati i na Fratrovcu. U novicijat na Fratrovcu ulazi 24. ožujka 1954., a novicijatski eksperiment obavlja u Osijeku šest mjeseci. Nakon novicijata odlazi u vojsku u Doboj do 1958. Do 1963. bio je u Splitu gdje je radio kao sakristan, vratar, vrtlar i obavljao svakakve druge poslove po kući. Sljedeća njegova dispozicija bio je Beograd; tamo radi u župnom uredu, na porti... Od 1966. do 1987. biva portir u Palmotićevoj pa opet odlazi u Beograd na dvije godine. Ponovno se vraća u Palmotićevu gdje je sve do sada sakristan u bazilici Srca Isusova. Možemo reći da ga krasi ljubav prema poslušnosti i njegovo "služenje svećeniku". IP

P. Božidar Ipša rođen je u Donjem Makošću 23. studenoga 1930. godine. Četverogodišnju pučku školu završava u rodnom mjestu, potom odlazi u Zagreb na Šalatu gdje završava gimnaziju. Budući da se još nije potpuno odlučio za redovnički život, odlazi na Kaptol te tamo studira dvije godine teologiju. Bio je pozvan u vojsku pa stoga 1952. odlazi u Beograd i tamo ostaje gotovo dvije godine. Po povratku iz vojske odlučuje se stupiti u Družbu Isusovu, a 23. svibnja 1954. ulazi u novicijat na Fratrovcu u Zagrebu. Potom odlazi na Jordanovac na studij filozofije. Magisterij obavlja godinu dana kao prefekt sjemeništarcima u Dječačkom sjemeništu na Šalati. Zatim još jednom započinje studij teologije u Palmotićevoj, a 29. srpnja 1962. zaređen je za svećenika u bazilici Srca Isusova u Zagrebu. Budući da je bio određen za pučkog misionara, nakon ređenja polazi s pučkim misionarima te tijekom godine dana upoznaje i uči način vođenja misija. Nakon probacije postavljen je za duhovnika na Fratrovacu, a kasnije za magistra novaka u Palmotićevoj. Zatim odlazi u Sarajevo gdje studentima i srednjoškolcima održava kateheze i daje duhovne vježbe. Nakon Sarajeva obavlja službu kapelana na Jordanovcu tijekom sedam godina, a godinu dana u Prečkom. U Osijeku je djelovao tijekom šesnaest godina kao pučki misionar, zajedno s patrima Majićem, Gusićem, Müllerom, pohađao je bolesnike i bavio se ostalim pastoralnim radom. Također s radom započinje i Marijina legija, čije članove vodi tri godine, do dolaska u Zagreb 1991., gdje i dalje nastavlja s radom Marijine legije u Palmotićevoj. Uz to, puno ispovijeda te pohađa bolesnike jer, kako kaže, "na to je naučen". IP

Br. Stanko Šagi rođen je u Brodarevcu 18. rujna 1930. Četverogodišnju pučku školu pohađa u rodnom mjestu. Iako su njegovi roditelji htjeli da nastavi školovanje kod fratara u Varaždinu, on nije tako razmišljao. Kad je njegov mlađi brat Janko (danas također isusovac) polazio u sjemenište u Zagreb, pratio ga je i brat Stanko i tako se on tamo prvi put susreo s isusovcima. No, ne samo što je Božja ruka dovela p. Janka na Šalatu u Zagreb, već i brata Stanka tako te se on tamo zaposlio. Brat Stanko nije tamo samo radio, već je redovito odlazio na sv. misu pa je tako počeo i ministrirati. Na kraju se odlučio poći u Družbu Isusovu za časnog brata. Aspiranturu obavlja u Palmotićevoj, a 24. ožujka 1954. ulazi u novicijat na Fratrovcu u Zagrebu. Novicijatski eksperiment obavlja u Osijeku šest mjeseci nakon kojeg polaže prve zavjete 1956. Nakon novicijata ostaje na Fratrovcu, radi na kućnom gospodarstvu i pomaže oko obnove kuće. Godine 1959. odlazi u Palmotićevu i na župu Bukevje kod Save-Zagreb. Od 1962. do 1964. bio je na Šalati te obavljao posao na ekonomatu. Ponovno odlazi u Palmotićevu na probaciju, a kratko vrijeme radi na "Glasniku SIM". U međuvremenu polaže i vozački ispit. Na Veliku Gospu 1965. polaže zadnje zavjete nakon čega odlazi u Opatiju gdje vrši službu sakristana, podrumara, nabavljača... – "sve osim kuharstva". Godine 1984. dolazi na Jordanovac i tu obavlja službu nabavljača ili, kako on zna reći, "potrošača novca". Brata Stanka svakako krase marljivost i savjesno obavljanje povjerenih mu poslova. IP

P. Ivan Pal Sztrilich rođen je u Somboru 26. lipnja 1927., po narodnosti Mađar. Pučku školu i gimnaziju pohađa u rodnom gradu. Godine 1953. postiže diplomu inženjera elektrotehnike na Elektrotehničkom odsjeku Tehničkog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Radi kao asistent elektroničar na Institutu "Ruđer Bošković" u Zagrebu do konca listopada 1954. Dana 12. studenog iste godine stupa u novicijat Družbe Isusove u Zagrebu. Nakon novicijata završava

najprije studij filozofije, a potom teologije na Filozofsko-teološkom institutu Družbe Isusove u Zagrebu. Dana 29. srpnja 1962. zaređen je za svećenika. Nakon ređenja obavlja službe pomoćnika magistra novaka i ministra na Fratrovcu u Zagrebu, potom prefekta đaka u malom sjemeništu u Dubrovniku. Po završetku treće probacije, 1966. godine, odlazi na postdiplomski studij filozofije u Rimu gdje najprije postiže stupanj magistra 1970. godine, a potom 1973. i doktora znanosti. Od tada predaje filozofske predmete na Filozofsko-teološkom studiju Družbe Isusove, na kojem je ujedno i voditelj studija od 1978. do 1983. godine. U dva navrata po jedan semestar predaje na Vrhbosanskoj teološkoj školi u Sarajevu, jednako tako u dva navrata boravi kao gost profesor na Filozofskom fakultetu Družbe Isusove u Münchenu. Član je Hrvatskoga filozofskog društva i član predsjedništva Društva mađarskih znanstvenika i umjetnika u Hrvatskoj. IP

Ususret dvostrukom jubileju

Razgovor vodio: p. Vatroslav Halambek, SJ

Rijetko se kad događa da netko u istoj godini doživi dva visoka jubileja. P. Nikola Mužić, isusovac s otoka Cresa, prije sedamdeset je godina zaređen za svećenika u Zadru, a prije šezdeset godina ušao je u Družbu Isusovu. Potom je 35 godina bio misionar u Brazilu, a sada živi u Opatiji. Još je uvijek na raspolaganju svećenicima i vjernicima za ispovijed, prati domaći i inozemni tisak, i probleme današnjice uključuje u svoje molitve. Nimalo mu ne nedostaje humora i na svoj račun. Evo prilike da s njim porazgovaramo.

IP: Pater, molim Vas da nam ukratko opišete svoje prve godine.

Rođen sam uz Vransko jezero u selu Vrana, na otoku Cresu, 20. siječnja 1911. godine kao drugo dijete poslije jedne sestre, a prije dva brata. Bio sam blizanac s bratom Ivom koji je umro odmah, malo dana nakon krštenja. Ali i mene je otac spasio teškim naporima u prve dvije godine mojega djetinjstva jer sam pobolijevao.

U Vrani tada nije bilo pučke škole. Ali moj otac i župnik, don Mate Oršić, iz Vrbnika, bili su veliki prijatelji. On je prebivao u Orlecu, ali je imao i skrb za vransku župu. Služila mu je jedna od sestara mojega oca, teta Antica. Oni su se zajedno ponudili mojemu ocu da bi me uzeli k sebi u Orlec da pohađam pučku školu. Imao sam oko sedam godina. Oni su već imali kod sebe jednoga mojeg rođaka, Jerka Oršića, koji je ostao bez majke, a ona je bila sestra moga oca. Jerkov otac pak bio je brat župnika Oršića. Tako smo nas dvojica dječaka zajedno završili pučku školu (1918.–1923.). Tad smo pripali zadarskoj nadbiskupiji.

U Brazilu 1962. (prvi s lijeva)

IP: Što Vas je potaknulo da postanete svećenik?

Čim smo završili pučku školu u Orlecu, moj je rođak Jerko pošao u gimnaziju u Krku, a ja sam se spremao da pođem u talijansku gimnaziju u Pazin. Ali eto don Mate s pismom zadarskoga administratora Ivana Borzattija kojim ga obavještava da je u Zadru otvoreno sjemenište i neka nastoji poslati koje dijete. U dogovoru s mojim ocem odlučili su da idem u Zadar, a ne u Pazin.

Dok sam bio u župnoj kući s Jerkom, obojica smo bili 'žaknići' te smo veći dio svojega slobodnoga vremena od školskih dužnosti provodili u crkvi služeći kod svetih misa koje su bile na staroslavenskom (glagoljskom) jeziku i pomažući također u svim ostalim pobožnostima. A i vrijeme zabave i igre s drugom djecom provodili smo oko crkve. Tako, kad su mi otac i župnik predočili mogućnost za sjemenište, veoma sam rado odabrao taj put.

Otišao sam iz kuće u rujnu mjesecu 1923. godine put Zadra sa suzama u očima, ali s veseljem u srcu. Pratila me moja baka, očeva mati. Išli smo s tovarčićem iz Vrane do Osora, odakle smo nastavili parobrodom do Malog Lošinja i do Zadra. Na sjemenišnim nas je vratima dočekao dr. don Šime Palčić. Primio nas je vrlo prijatno, ali me odmah opomenuo: "Ako ne budeš dobar, pi-

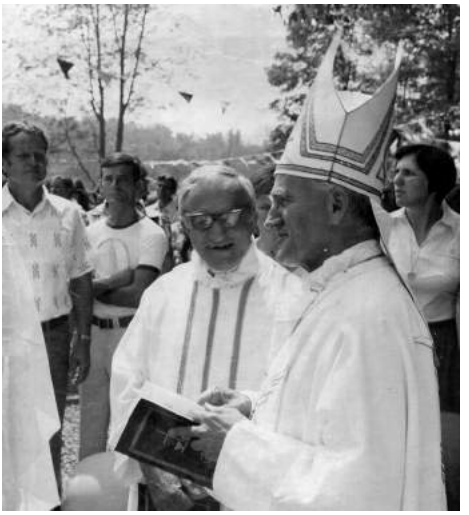

S kardinalom Kuharićem u posjetu svojim otočanima u New Yorku

sat ću baki da dođe po tebe." S time me je inače plašio kad bih učinio kakvu nepodopštinu.

Bilo nas je 21 sjemeništarac u mojem razredu, a zaredilo nas se samo sedam. O sjemeništu imam lijepih uspomena. Direktor je bio i vrlo strog i dobar istodobno. U bogosloviji sam bio do 1934. Za svećenika me zaredio zadarski biskup mons. Pietro Duimo Monzani 29. lipnja te godine. Mladu sam misu imao u Loretu u kućici Navještenja.

IP: Onda ste dobili i prvu službu?

Da, i to župnik na otoku Susku, gdje sam bio tri godine, koje su mi ostale u najljepšoj uspomeni. Onda sam u Orlecu bio župnikom od 1937. do 1939. Potom sam određen za duhovnika i ispovjednika sjemeništaraca u Zadru, ali istodobno i za župnika u Bokanjcu.

Zadar je strahovito stradao za saveznickih bombardiranja. Mnogi su poginuli u kućama, ali još više u skloništima. Nas malo svećenika nadbiskup je poticao da pomažemo ljudima tješeći ih i noseći hranu u konobe i skloništa. Hranu smo spremali u sjemenišnoj kuhinji. U svibnju 1944. stanje se malo smirilo pa sam posjetio obitelj u Vrani. Umro mi je i otac. Dan prije no što sam se imao vratiti u Zadar, bombardirana je luka u Malom Lošinju i potopljen parobrod kojim sam trebao putovati pa sam još neko vrijeme ostao kod kuće u Vrani.

IP: Deset ste, dakle, godina radili u Domovini. Onda ste otišli u Italiju. Tamo ste ušli u Družbu Isusovu. Vjerojatno ste se tom mišlju već prije bavili.

Točno. Ostavši kod kuće, najviše sam vremena provodio u molitvi i razmišljanju i u meni se ponovno probudila davna želja da idem u misije. Nisam otišao u Italiju da pobjegnem od Titovih partizana, koji su mnogo gore nego nekadašnji fašisti bijesnili protiv naših ljudi, osobito protiv svećenika. No za svoje isusovačko zvanje moram zahvaliti isusovcima koje je ondašnji zadarski nadbiskup mons. Petar Dujam Munzani pozivao u sjemenište da daju duhovne vježbe. P. Ivan Vagli iz Brescie ostao je u sjemeništu čak dvije godine. Osjetio sam tu želju baš u ono doba i očitovao je Nadbiskupu, no on me nije htio pustiti da odmah pođem zbog nedostatka svećenika u nadbiskupiji. Međutim 1943. i 1944. već je bilo dovoljno svećenika pa je bilo vrijeme da pođem u Družbu Isusovu. Ostavio sam staricu majku koja mi je plačući rekla: "Miko, hajde kamo te Bog zove. Ja te puštam u njegove ruke!" I tako sam otišao u isusovački novicijat u Lonigu u Italiji. Nakon novicijata završio sam studij filozofije u Galarateu, a potom prva služba: pohađanje i pomaganje izbjeglicama iz naših krajeva koji su bili smješteni u izbjegličkim logorima. Vrlo se mnogo bježalo na zapad pa su mnogi naši krajevi ostali pusti. Ti su izbjeglički logori bili u Trstu, Torinu i drugdje po Italiji. Izbjeglicama sam pružao vjersku utjehu. Mnogi su se, primivši potrebne dokumente, preselili u SAD, Kanadu, Australiju, a neki su ostali u Italiji. Kad je 1952. godine bila velika poplava od rijeke Po, isusovci su privremeno otvorili kuću u gradu Adria. Šestorica smo radili oko dvije godine posjećujući stradale, noseći im hranu, lijekove, odjeću, pokrivače. Potom sam otišao na Sardiniju kao pučki misionar jer je bilo potrebno mnogo truda uložiti da se svijet smiri i da se poradi na pomirenju protiv osvetoljubivosti. Posjetili smo gotovo sve župe na otoku.

IP: Ovo Vam je, dakle, bila neposredna priprava za misionarski rad u Brazilu kamo

ste krenuli 1956. godine. Kako je to bilo?

Nas petorica isusovaca krenuli smo brodom "Augustus" 25. siječnja iz Genove i stigli u Brazil 5. veljače. Na brodu smo imali i kapelicu, a pratilo nas je i lijepo vrijeme. Stigli smo u veljači kad je kod nas bila zima, a došli smo u ljeto u Rio de Janeiro. Golemi kip Krista Otkupitelja dominira iznad grada koji smo obilazili dva dana, a potom smo zrakoplovom odletjeli u naše odredište u grad Salvador. To je glavni grad države Bahia, jedan od najstarijih brazilskih gradova sa stanovnicima pretežno potomcima afričkih negdašnjih robova. Učio sam portugalski tri mjeseca, a onda na Uskrs 1956. pošao sam u državu Parà, gdje sam u isusovčakoj kući Nossa Senhora de Lourdes ostao 16 godina. Brodicama na jedra posjećivao sam mnoge otoke, a na vesla otočiće. Tamo je bilo oko 140.000 stanovnika u dvije biskupije. U jednoj su misionarili augustinci, a u drugoj isusovci.

IP: Opišite nam to.

Moram odmah reći da je bilo prilično teško, ali i lijepo. Narod se radovao svećenikovu posjetu. A stizali smo samo prigodom blagdana njihovih zaštitnika jer nas je svećenika bilo premalo. Stalno smo putovali, s otoka na otok, no ne morem nego rijekom jer su svi ti otoci i otočići u delti Amazone. Ljudi su potomci Portugalaca izmiješani s domorodačkim pučanstvom. Vjernici su i cijene svećenika pa im nije teško i cijelu noć putovati da bi se s njim susreli. Tako su činile cijele obitelji, samo da stignu na svečanost. Kad je svećenik u selu, dijele se svi sakramenti. Mladi se vjenčavaju, novorođenčad se krsti, ispovijeda se i pričešćuje. Mi, dakle, nismo imali posla s 'poganima' koji ne znaju za Krista, nego s vjerničkim pukom kojemu su nedostajali domaći pastiri. Do pravih Brazilaca domorodaca teško je doći jer žive duboko u prašumama. Osvajači su mnoge istrijebili grubim postupcima, a ostali su se povukli u prašume. Na njihovim pak područjima obilje je prirodnih bogatstava i ruda. To privlači industrijalce i bogataše. Njima su i misionari smetnja jer su već od početka bili na strani potlačenih, pa tako i danas. Godine 1972. preselio sam se na jug Brazila u državu Spirito Santo, a zatim u državu Piaui gdje sam proveo posljednjih dvanaest godina. Tako sam se nakon 35 godina, koliko je trajao moj misionarski vijek, godine 1991. vratio kući.

IP: Vjerojatno ni to nije bilo lako?

Točno. S jedne strane sam bio radostan što se vraćam svome domu, a s druge žalostan što napuštam narod i zemlju koje sam upoznao i zavolio. Poželio sam si i rodne zemlje koju nisam uspio upoznati. Tada je započela i srpska agresija na Hrvatsku i to me potaknulo da budem solidaran sa svojim narodom u njegovim patnjama i da pomognem tolikim nedužnim žrtvama toga bezumna i okrutna rata. Ovdje smo u Opatiji imali i dobro razvijen Caritas jer su po hotelima bili mnogi prognanci i izbjeglice. Sada sa zanimanjem pratim sve domaće i svjetske događaje i uključujem potrebe svijeta u sv. misu i molitve. Posebno molim za dobra svećenička i redovnička, muška i ženska, zvanja i da ne ponestane velikodušnosti u mladih, ali i u njihovih roditelja da se daju i da daju djecu na takvo uzvišeno djelo: biti svećenik i redovnik – čovjek za druge. IP

Čestitamo dvostruki jubilej i proslavite ga dobro.
Dominus sit tibi merces magna nimis.
(Neka Vam Gospodin bude velika nagrada.)

Moj Uskrs – moja ispovijed!

Slobodan Bunoza, SJ

Oni koji me dobro poznaju znaju da niti volim niti se baš znam pisano izražavati. Ipak, kako u životu često ne možemo pobjeći od svih križeva, koliko god se trudili, tako ni ja nisam mogao izbjeći ovaj svoj koji mi je stavio moj prefekt. Dobivši zadatak da napišem neko razmišljanje prigodom uskrsnih blagdana, odlučio sam se za jedino što mi preostaje – biti iskren, pokušati prenijeti na papir što za mene znači uskrsnuće Gospodnje, kako ga ja doživljavam i kako se pripravljam za njega. Kakvo ono značenje ima za mene ovdje i sada, za ovu moju konkretnu egzistenciju, i kakvo bi moglo imati za svakoga tko to želi.

Prema biblijskome shvaćanju, ljudska je osoba u cjelini osuđena da padne u vlast Smrti: duša će postati utamničenicom Šeola, dok će tijelo istrunuti u grobu. No, ipak to će biti samo prijelazno stanje iz kojega će čovjek Božjom milošću opet ustati kao netko tko se diže sa zemlje gdje je ležao, budi se oda sna u koji je bio utonuo. Ta ideja, izrečena već u Starom zavjetu, postala je središtem kršćanske vjere i nade nakon što se Krist sam vratio u život, "kao prvorođeni između mrtvih". Razmišljajući nad ovim dubokim i prelijepim retcima koje sam preuzeo iz "Rječnika biblijske teologije", koji su puni vjerske i teološke istine i koji u svakome tko ih čita, ako već ne bude uspavalu vjeru i nadu, onda ga sigurno moraju bar malo uznemiriti. Trebali bi ga izazvati da si postavi pitanje: Je li to zaista istina? Ako jest, što će biti sa mnom? I mene će jednoga dana položiti na hladnu i tvrdu zemlju. Hoće li i mene netko probuditi blago i nježno, s puno ljubavi, kao kad majka budi svoje čedo da ide u školu…? Zar zaista, kad se jednom sklope oči, nema više ničega osim tame i ništavila? Hoće li mnoge naše želje i stremljenja biti prekinuta prije svoga ispunjenja, kao ptica u zraku čiji let prekida pucanj? Hoćemo li ikada doživjeti ljubav od voljene osobe koju tako žarko želimo, od svoje djece, roditelja, muža, žene… Hoće li...? Hoće li...? Hoće li...?

Uvijek nam se čini da smo trebali dobiti više, da smo više dali nego primili. Siguran sam, dragi brate i sestro, da i tebe, kao i mene, često razdiru takvi osjećaji i želje od stalna očekivanja i nadanja. Želja, koja nas ponekad frustrira i tjera da prestanemo vjerovati i nadati se, zna nas dovesti do toga da počnemo sumnjati u svoje želje i ideale. I okreće nas prema ovome ovdje i sad "da uzmemo sve ono što nam ovaj život pruža". Osjetimo se ponekad umornima i bez snage više željeti i nadati se jer smo toliko puta bili razočarani i prevareni od onih od kojih smo se najmanje nadali; od onih od kojih smo očekivali razumijevanje, potporu, ljubav i praštanje, dobar primjer. Ima li ikoga tko nije takav, ima li išta čvrsto i vječno na što bismo se mogli osloniti kad vidimo da sve stari polagano gube svježinu i snagu? Je li sili entropije zaista sve podložno? Isplati li joj se uopće pokušavati pružati bilo kakav otpor kad će i onako sve izumrijeti; ne samo ljudska vrsta, i cijeli će kozmos jednom prestati postojati. Tako su nas barem učili u školi i to možemo zaključiti iz II. zakona termodinamike. I to je zaista istina, sve je prolazno. Treba li se onda prepustiti ravnodušnosti i podići ruke na predaju, pred smrću, pred tim fenomenom koji nas sve čeka? Ima li bar nešto u nama što je vječno?

Ipak nije tako! Na takav nas zaključak navode primjeri mnogih ljudi koji žive oko nas, koji se bore i žrtvuju nesebično za druge bez ikakve koristi i želje da im se to vrati. Oni jednostavno žive iz svoga uvjerenja. I nije nam teško prepoznati na njihovu licu radost i mir. Zašto? Što je to u njima ili tko je to u njima tko im daje snagu da idu protiv struje ovoga svijeta?

Možda ćemo doći do odgovora ako stavimo pred oči sv. Pavla i njegov život, njegove dvojbe. Vidimo da se i on borio za osmišljenje svoga života, za svoju vjeru. Ni on do toga nije došao na lak način. To možemo zaključiti kad ispovijeda svoju vjeru u Uskrsloga Krista i kaže: "Ako Krist ni-

je uskrsnuo, onda je uzaludna naša vjera. Najbjedniji smo od svih stvorova." To je za njega ono čvrsto i nepokolebljivo, ono na što može osloniti cijeli svoj život bez straha da će biti prevaren. Kao da je u najdubljim dubinama svoje duše spoznao i osjetio da je to istina i da više ništa drugo nije važno nego samo Krist kad je kasnije rekao: "Ne živim više ja nego Krist živi u meni."

Eto, dragi čitatelju, to me navodi na pomisao da i ti i ja možemo imati isto takvo iskustvo koje nam može promijeniti ne samo ime kao Pavlu, što i nije tako važno, već može, kao i njemu već ovdje i sada, promijeniti cijeli naš život i usmjeriti ga prema Izvoru života, da ne živimo više sebi već njemu koji za nas umrije i uskrsnu. U Pavlovoj vjeri, u njegovu svjedočanstvu, a najviše preko njegova života možemo vidjeti da se uskrsnuće događa ili, bolje reći, započinje već ovdje. Što nam je onda činiti? Možda se odgovor i na ovo pitanje krije za nekoga u životu sv. Pavla? Boriti se za svoju vjeru unatoč svim padovima, zastranjenjima, slabostima i ograničenostima kojih ni sveci kao Pavao nisu bili pošteđeni do kraja svoga života.

Biti svjestan u sebi kao i on dva zakona i pred time ne zatvarati oči. Zakon duha i zakon tijela. Jedan, a to je zakon tijela, u poniznosti prihvaćati i otkrivati svome Bogu u skrušenoj ispovijedi sve svoje poteškoće, slabosti i zastranjenja i moliti za pomoć da možemo ići naprijed birajući i odlučujući se za zakon duha. Za njime čeznuti i imati u svijesti da je to dar s neba kad na trenutak osjetimo da smo duboko ispunjeni ljubavlju i mirom.

Mnogi od nas iz osobnoga iskustva znamo da Isus svaki put uskrsne u našim srcima kad spoznamo istinu o sebi, a ta je da sam grešnik s konkretnim grijesima, slabostima i ograničenostima. Često nam se događa da to zaboravimo i onda kao u pravilu počnemo to primjećivati u svojim bližnjima. Počinjemo tražiti od njih svoju sreću i potporu, svoj spas i mir koji nam nitko ne može dati osim Uskrsloga koji ga nam je ostavio na dan Uskrsa kad je rekao: "Mir vam svoj ostavljam, mir vam svoj dajem."

Eto, s tim mislima i željama želim vam da Svjetlo Uskrsloga Krista zasja u vašim srcima koje neka tako svijetli da svi vide i znaju da je Krist uskrsnuo i da nas nije ostavio i da nas nikad neće ostaviti. Sretan i blagoslovljen Uskrs! IP

P. Marko Rupnik: Uskrsnuće

Što su to sinoptička evanđelja?

Marinko Miličević, SJ

Često se čuje u propovijedima pojam 'sinoptička evanđelja', 'sinoptički izvještaji', 'sinoptičari' ili sl. Da bismo temu približili svakom vjerniku koji nema priliku pozabaviti se teološkim pitanjima, pojednostavit ćemo je kako bi bila dostupna svakome. Najprije treba reći da su sinoptici pisci triju evanđelja, a to su Matej (Mt), Marko (Mk) i Luka (Lk). Dakle, tu se Ivan (Iv) ne ubraja. Kako je došlo uopće do toga pojma? Njemački teolog Griesbach htio je uspoređivati evanđelja međusobno i da bi lakše uočio razlike, uzeo je ova tri evanđelja i svaki napisao u zaseban stupac. Tada je lakše uočio koliko su ova tri spisa međusobno slična. Kao da se potpuno nalaze jedan u drugome – prožimaju se. Da bi se bolje shvatilo nastanak ova tri evanđelja i mnoga druga pitanja vezana uz njih, on je držao da ih treba promatrati zajedno. Zato je i složio novi pojam koji dolazi od grčkih riječi συν–οραω (sin-horao) što znači 'zajedno promatrati'. Taj termin je prihvaćen i do dan-danas. U tim sinoptičkim evanđeljima sadržaj i raspored pisane građe veoma je sličan.

Oko 50% istih riječi nalazi se u ova tri evanđelja. Je li im zajednički izvor? Tijekom povijesti se stalno nametalo pitanje: koje je evanđelje najstarije? Nadolaskom novih istraživanja dolazi se do relativno uvjerljivih dokaza. U 18. stoljeću događa se prevrat kod sinoptičkog pitanja. Filološki promatrano, *Matej* i *Luka* imaju isti redoslijed građe samo onda ako imaju isti redoslijed kao i *Marko*. Iz toga je zaključeno da je *Markovo* Evanđelje najstarije i da su se *Matej* i *Luka* služili tim spisima. Markovo Evanđelje najizvornije prenosi predaju. Došlo se i do jednoga drugog zaključka: da su *Matej* i *Luka* vjerojatno uz Markovo Evanđelje imali i nekakav drugi izvor. Ubrzo se došlo do teorije o *dva izvora*. Osim Markova evanđelja, Matej i Luka imaju u svojim evanđeljima posebnosti. Tako je svako evanđelje prekrasan biser za sebe.

Premda je teorija o *dva izvora* danas svestrano prihvaćena, ona doživljava i mnoge kritike jer se mnogo toga zasniva samo na pretpostavkama. Jedna od jačih kritičarki je njemačka bibličarka Eta Linnemann. Ona se tuži da su mnogi bibličari nasjeli na neznanstvenost i preuzeli samo tvrdnje, ali bez zasnovanih dokaza. Posebno su nasjeli velikoj podvali koju je učinio Leissing. Čovjek koji je bio zaklet neprijatelj kršćanske vjere svojom je hipotezom o nastanku evanđelja (a sve pod izlikom znanstvenosti) htio srušiti, koliko je moguće preko teologa, zgradu kršćanske vjere. Provlačio je misao da pisci evanđelja nisu očevidci nego obični pripovjedači povijesti. Eta Linnemann drži da bi se današnji bibličari trebali pozabaviti više relacijom između Isusa i evanđelista. Uz pojam usmene predaje ona potiče da se uzme u obzir i činjenica prisjećanja jer prisjećanje je živa prisutnost onoga što je bilo. Što je jednom doživljeno, to je u čovjeku pohranjeno. Budući da je oko 40 godina vremenskog razmaka od Isusa iz Nazareta do nastanka evanđelja, prisjećanjem evanđelisti su mogli lako premostiti taj raspon te ući u stvarnost Isusovih riječi i djela, ali još više njegove osobe. Po toj metodi prisjećanja stvara se osobni odnos koji postaje sve intenzivniji za onoga koji se prisjeća. Kvantiteta i kvaliteta prisjećanja ovise o tome osobnom odnosu. A prisjećanje, da bi se moglo drugima prenijeti, mora biti pretočeno u govor. Za Etu Linnemann ova je teorija vrlo prihvatljiva tim više što ona zastupa da su evanđelja nastajala u vremenu dok su živjeli apostoli i "braća Isusova" (kojih je bilo oko 500 – kako spominje Pavao) i koji su se još svega sjećali. Za nastanak evanđelja čini se da je vidljivo uočiti kako su se neki ljudi posebno bavili proučavanjem Riječi. U Djelima apostolskim kod ustanovljenja sedmorice piše: "Nije pravo da mi napustimo riječ Božju da bismo služili kod stolova… Mi ćemo se posvetiti molitvi i posluživanju Riječi" (Dj 6,2–4). Moguće je da je u ovoj skupini ljudi, koja je bila određena za službu riječi, bilo i nekih od živih svjedoka koji su svoja sjećanja na Isusa prenosili drugima govorom.

Evo kako je vidljivo *Matejevo* prenošenje *Markovih* izričaja:

Markov tekst kaže: "izliječi mnoge" (Mk 1,34),

Matej prenosi u jači izraz: "izliječi sve" (Mt 8,16).

Isusovo pitanje kod *Marka:* "Zašto me zoveš dobrim?" (Mk 10,18),

Mateju kao da djeluje zbunjujuće pa ublažuje:

"Zašto me pitaš o onom što je dobro?" (Mt 9,17).

Isus u Markovu Evanđelju (simbol je lav)

U svom evanđelju Marko nastoji reći tko je Isus. On prikazuje njegov život poput jedne dinamične drame. Glavna misao koja se provlači dijagonalno kroz tekst jest ta da je Isus Sin Božji i Mesija. Zato je Isus kod Marka onaj koji ima autoritet i to prije svega mesijanski. Marko prikazuje Isusa kao onoga koji se ne ustručava pokazati svoju afektivnost, kako ljupkost i blagost, tako i strah i srdžbu. Općenito, kod Marka dolazi do izražaja Isusova temperamentnost. Marku je važno predstaviti Isusa kao Sina Božjega. Na početku svoga Evanđelja odmah otkriva Isusov Identitet. "Početak Evanđelja Isusa Krista Sina Božjeg" (Mk 1,1). Također na kraju Evanđelja Marko prikazuje satnika kao neutralna svjedoka koji potvrđuje: "Zaista, ovaj čovjek bijaše Sin Božji" (Mk 15,39). Isus je za Marka živa stvarnost s kojom se čovjek susreće pa je to htio prenijeti i u tekst Evanđelja. Markovo je Evanđelje prava ponuda za one koji žele postati kršćani.

Isus u Matejevu Evanđelju (simbol je anđeo – ili ljudski lik)

Matej piše za ljude iz židovstva koji trebaju razumjeti Isusov život i poslanje. Zato nastoji pokazati da je Isus potomak Davidov. Za Matejevo Evanđelje kažemo da je evanđelje Crkve. Ono jedino spominje riječ Crkva na tri mjesta. "Ti si Petar i na toj stijeni sagradit ću Crkvu svoju" (Mt 16,18). Tekst mu se doima vrlo svečano, zato su Isusove riječi kod Mateja predstavljene liturgijski uzvišeno-svečane. Matej Isusa predstavlja kao Mesiju. Zato ga on želi Židovima opisati kao novoga Mojsija. Isus daje novi Pentateuh, zakon nebeskog kraljevstva. Isus, propovijedajući kraljevstvo nebesko, pripravlja život Crkve. Kod Mateja dominira govor o kraljevstvu nebeskom. Prikazuje Isusovo rođenje kao rođenje onoga koji je sam kraljevstvo nebesko. Konačno, on je Emanuel – s nama Bog u sve dane.

Isus u Lukinu Evanđelju (simbol je bik)

U Lukinu Evanđelju Isus je proslavljeni Gospodin (Κγριος). Isusovo lice nalazi se u njegovoj zajednici. Luka želi Isusa prikazati kao onoga kojemu je slava iz vječnosti i prožima njegov zemaljski život. Proslavljeni se Isus prepoznaje na licima učenika koji su radosni. Slava je prisutna od samoga početka Isusova života. Luka ga naziva i Kraljem, ali i Sinom Božjim koji je sav ispunjen Duhom Svetim koji je neprestano s njim – prožima ga. Luka Isusa opisuje kao proroka Božje nježnosti. Isusa trebaju bolesni kao liječnika duše i tijela. Isusa prikazuje kao čovjeka, ali čovjeka pred Bogom. On ulazi u smrt i umire obavijen svojim Božanstvom, bez boli i napuštenost.

Vjerujem da je korisno vidjeti kako su nastajala sinoptička evanđelja i aktualna pitanja o tome. Premda dosad nema jačih i uvjerljivijih iznašašća, prihvaćaju se ona koja se čine prikladnijima za odgovor u usporedbi sa samim tekstovima sinoptičkih evanđelja. Dakle, argumenti se još uvijek zasnivaju na literarnim pristupima ovom problemu. Vjerujem da je Gospodin obećao učenicima da će se njegove riječi zasigurno pronositi kroz povijest kada je rekao: "Branitelj-Duh Sveti… poučavat će vas o svemu i dozivati vam u pamet sve što vam ja rekoh" (Iv 14,26). IP

Tetramorf – simboli četiriju evanđelista

Prve duhovne šansone jednog isusovca

Razgovor vodio: Marinko Miličević, SJ

IP: Darko, ti si čovjek koji se bavi glazbom. Pa prije nego prijeđemo na konkretna pitanja, reci nam nešto o sebi u tom kontekstu glazbe i općenito svoga glazbenog talenta i rada do sada!

Glazbom se bavim od osnovne škole kad sam počeo svirati tamburicu. U srednjoj školi sam se zainteresirao za električnu gitaru i počeo svirati u prvim bendovima. Nakon srednje škole upisao sam se na Pedagoški fakultet u Osijeku, smjer profesor glazbe, no taj studij napuštam već nakon prvog semestra i odlazim u Rim na studij filozofije. Nakon prvoga ciklusa studija, koji je trajao dvije godine, ulazim u Družbu Isusovu i slijedim njezine etape svećeničke formacije. Dugo nisam znao glazbi naći novo mjesto u načinu življenja koji sam pomalo usvajao od odlaska u Rim pa do sada, no ljubav prema glazbi i dalje je ostala u meni i željela se izraziti. Tako sam malo-pomalo, tijekom svojih bogoslovskih dana, počeo sastavljati pjesme kojima sam htio izreći ono što osjećam, što proživljavam, što mislim o određenim temama. S vremenom se rodila i odvažnost snimiti ih na CD.

IP: Kako je došlo do realizacije snimanja CD-a i jesi li ikada bio na putu odustajanja od svega toga?

Ne znam bih li se ikada odvažio snimiti ovaj album da me subraća bogoslovi i ostali kojima sam svirao svoje pjesme nisu neprestano na to poticali. I danas sam ugodno iznenađen kad primijetim da moje pjesme nalaze put do srcâ onih koji ih slušaju, kako ih tumače kroz svoja iskustva te na taj način postaju njihove. Ta potvrda da moje pjesme izražavaju nešto razumljivo i drugima, da su u stanju drugima prenijeti život koji je u njima zabilježen, iako ih svatko razumijeva na njemu važan način, i danas mi je oslonac kad mislim na ostvarenje prvoga albuma duhovnih šansona.

Istina, bilo je mnogo onih trenutaka kada sam dvojio ima li smisla utrošiti toliko truda i novaca za snimanje vlastitoga duhovnog albuma kad su se već mnogi autori dokazali kao vrsni stvaraoci ovoga žanra te se u njemu već neko vrijeme osjete kako napredak u kvaliteti, tako i zasićenje ponavljanjem istih tema. Nisam bio siguran imam li ponuditi nešto tako važno i novo u ovoj vrsti glazbe. Mislim da ću jedan dio odgovora na ovu dvojbu imati kad uočim kako je šira publika primila moj album.

IP: Tvoje su pjesme nešto osobito na hrvatskoj duhovno-glazbenoj sceni. Posebno se primjećuje izrazita pjesnička dimenzija u tvojim tekstovima. Vrlo rijetko se spominje Bog, a zapravo su sve pjesme najviše usmjerene na njega. Reci nam nešto o tome tvome stilu?

Ne znam može li se reći da je to moj stil. No mislim da je važno reći da ni jedna pjesma

koja se nalazi na ovom CD-u nije nastala baš zato da je se snimi, da je se pušta na radiju ili da je se izvodi na koncertima. Nastajale su onda kad je to meni bilo važno i pokušavaju odraziti ono što sam pronalazio kao važan korak na putu većega razumijevanja sebe i ljudi s kojima sam se susretao (npr. pjesma "Ljubavna balada bogoslova" ne prenosi doslovno moje iskustvo, ali doista odražava iskustvo ljudi s kojima sam tih dana razgovarao i koje sam nastojao razumjeti). Zato su one kao nekakav moj razgovor s Bogom u kojem nije nužno da mu neprestano izgovaram ime, da ga neprestano smještam u nekakav uopćen i isproban okvir. To su jednostavno moje pjesme, a volio bih rasti u onome u čemu (znam) da to još nisu dovoljno.

IP: Pjesme su vrlo iskren prikaz jednoga bogoslovskog puta i to im daje posebnu draž. Kako to da si se odvažio na toliku hrabrost iskrenosti jer ipak je taj tvoj projekt za svu javnost?

Načelno će se svatko složiti da je i bogoslov 'samo običan čovjek', ali vrlo je malo onih, bilo među klerom bilo među laicima, koji imaju hrabrosti i ljubavi to iskreno i dosljedno poštivati i pomoći mu da to prije svega bude i ostvaruje. Čak i 'bogoslov' dolazi u napast sebe previše promatrati unutar apstraktnoga okvira svoje socijalne, staleške pozicije i zaboraviti da je u njemu više onoga što je odavno etiketirao kao 'samo ljudsko' negoli ičega drugog. Svoje pjesme smatram vrijednima samo po tome što nastoje u tom pogledu biti iskrene i realne. Radujem se sa svima onima koji to shvaćaju.

IP: Koje si nove dojmove stekao tijekom snimanja CD-a?

Uvidio sam da nije lako snimati CD. Nije lako biti izražajan i sugestivan u pjevanju i donošenju pjesme pred javnost u onome što se tiče njezina glazbenog ruha. Sad se još više divim onima koji to znaju učiniti. Imam dojam da bih idući album, a već imam dovoljno novonastalih pjesama za novi nosač zvuka, znao bolje oblikovati.

IP: Premda nemamo nekakva univerzalnog odgovora kako bi trebala izgledati neliturgijska duhovna glazba, ti nam ipak reci svoje razmišljanje o tome!

Mislim da već izgleda onako kako bi trebala izgledati. Uočavam da sve više pojedinaca i skupina stvara modernu duhovnu glazbu i doprinosi njezinoj raznolikosti i bogatstvu, a te značajke mi se čine najvažnijima u razvoju bilo kojega glazbenog smjera. Također, kvaliteta naše moderne duhovne glazbe, gledano glazbeno i instrumentalno, jasno raste tijekom posljednjih godina pa ju je sve ugodnije slušati. Radujem se i obogatim kad čujem pjesmu koja govori kao osoba osobi, koja kao da je radi toga upravo nastala, koja je više osoban odgovor na osobno pitanje o nekoj čovjeku važnoj temi negoli opetovanje tuđega odgovora na to isto pitanje. Također se radujem kad čujem pjesme iskrena obožavanja Boga, jednostavnoga i ljudskog slavljenja Boga zbog toga što je Bog. I jedne i druge su iskreno duhovne pjesme i doista me uzdižu.

IP: I na koncu, što misliš, kako pristupiti stvaranju moderne duhovne glazbe, tj. koliko je važna čovjekova duhovnost, koliko glazbeni talent i umjeće?

Što imaš, to daješ. Moglo bi se sada puno toga načelno reći o tome 'što bi trebalo', 'kako bi trebalo' glede plodne i kvalitetne ravnoteže između osobne duhovne zrelosti, s jedne strane, i ljubavi prema umjetnosti, tj. glazbi s druge, odnosno glede osjetnoga nedostatka navedenih kvaliteta, ali čemu: lako je postaviti nekakav ideal i još lakše pretjerati u njegovu uzvisivanju i razrađivanju, no na koncu se sve svodi samo na jedno – što imaš, to daješ.

Zato, najvažnije je da čovjek uvijek ima na umu da u svakome svom koraku ima pravo na dozrijevanje, na pogreške, na pokušaje i na uspjeh. Uvijek sam smatrao da je već sama želja za javnim glazbenim izražavanjem svojih vjerskih stavova i osjećaja, a onda i trud koji je potreban za ostvarenje te želje velika stvar, velik osobni korak, i da ga treba cijeniti bez obzira koliko nam se nečija glazba i izričaj sviđaju i bez obzira jesu li to početnici ili već uhodani bendovi i stvaraoci. IP

Prvi svećenik isusovac iz župe Zamet u Rijeci p. Armando Illich, SJ

Rođen sam 23. lipnja 1970. godine u Rijeci u kojoj sam i živio do svoje 28. godine kada ulazim u Družbu Isusovu. Dolazim, dakle, iz podneblja koje previše ne mari za vjeru i smisao života. To je jedan od najljepših krajeva Lijepe naše, ali u kojem je potrebno radi prihvaćanja, a onda i zaživljavanja vjere, prilaziti na drugačiji, dublji i nov način jer onaj tradicionalan način pastoralnoga pristupa ostaje bez trajnijih rezultata i plodova. Upravo isusovci koji djeluju na mojoj župi na Zametu (zapadni dio Rijeke) od 58. godine prošloga stoljeća, svježinom pristupa i jednim novim poletom uspostavljaju i grade vezu ljudi, stanovnika toga dijela s Crkvom.

Moji roditelji, prije moga rođenja, u traženju posla preseljavaju se iz susjedne Istre u Rijeku. Istra je također kraj u kome Crkva nije na osobitu mjestu u životima mnogih njezinih stanovnika, kao ni većini u mojoj rodbini.

Nakon osnovne i srednje škole i nakon odsluženja vojnoga roka u Makedoniji, u Štipu, u tadašnjoj JNA, upisujem filozofiju i teologiju na riječkoj bogosloviji kao laik. Želja za svećeništvom još me previše ne okupira, iako mi se misao o tome sve više nameće, možda najviše upravo promatranjem i doživljavanjem hrabra, nesebična i požrtvovna rada isusovaca na Zametu, posebno p. Ante Vukoje i p. Mirka Vukoje. Njihov odnos povjerenja i bliskosti u susretu s ljudima svjedoči o nazočnosti Krista među nama i otkriva kakav On u biti jest. Misao tako na kraju postaje željom za misijom u Družbi Isusovoj, truditi se za njegovo Kraljevstvo u ljudima.

Tijekom studija počinjem predavati vjeronauk višim razredima u osnovnoj školi na Zametu, koju sam i sâm nekad pohađao, i postajem kolega i onim zaposlenicima koji mi nisu baš iskazivali neku ljubav kao đaku u komunističkom dobu zbog moga prakticiranja vjere.

Zajednica mladih župljana i ostalih mladih na Zametu, koju su počeli okupljati već spomenuti p. Ante i p. Mirko, koji to nastavlja do danas i u kojoj sam i s kojom sam i ja živio, neprocjenjivo je iskustvo i vrijednost za zrelo kršćanstvo kako onda, tako i sada i za budućnost.

U povijesti župe Srca Isusova na Zametu do prije nekoliko godina nije bilo ni jednoga svećeničkog ili redovničkog zvanja. Sada ih je već desetak iz zajednice ili njoj bliskih koji se trude ostvariti takav način služenja Bogu i Domovini. Možda neće na kraju svi oni ostvariti to što žele i čemu se nadaju, no ipak su se hrabro trudili u odnosu na mnoge druge koji već na samu pomisao mogućnosti toga načina života to odmah i odbacuju.

Hrvatski sam branitelj zajedno s još nekima iz zajednice u slavnoj vojno-redarstvenoj akciji Oluja. To su najčasniji i najvrjedniji trenuci u mome životu, kao i u životu mojih prijatelja iz te zajednice.

Nakon što sam diplomirao, stupio sam u novicijat Družbe Isusove u Splitu i tu proveo dvije godine. Treću godinu provodim u Zagrebu na Jordanovcu s ostalim skolasticima. Sada sam već više od dvije godine u Osijeku gdje predajem vjeronauk u našoj Isusovačkoj klasičnoj gimnaziji i Jezičnoj gimnaziji. Naše mlade srednjoškolce vrlo je važno i potrebno odgajati za istinske i prave vrijednosti, biti im prijateljem i na taj način svjedočiti prisutnost i brigu koju imaju od njihova najboljega Prijatelja – Isusa Krista.

Zaređen sam za đakona 29. studenoga 2003. godine. Svećeničko ređenje bit će ove godine, a potom i mlada misa na zametskoj župi.

Usrdno se svi molimo Bogu da za koju godinu doživimo i ređenje za svećenike isusovce i onih koji se sada za to pripravljaju u Kolegiju na Jordanovcu, a iz moje su župe i zajednice: Danijela Koracu, Sebastijana Šujevića.

Zahvaljujem na ohrabrenju, potpori i nadi koju su mi ulijevali i ulijevaju mi prije svega, mojim predragim roditeljima, braći i njihovim suprugama i sestri, kao i mojim prijateljima p. Anti Vukoji i p. Mirku Vukoji. Zahvalan sam i svim ostalim isusovcima i svim prijateljima iz zajednice. IP

Prvi Albanac svećenik u našoj Provinciji p. Shtjefën Dodes, SJ

Rođen sam 26. prosinca 1975. u Stublli (Vitina, na Kosovu), od albanskih roditelja Gjona i Sofije. Stublla je katoličko selo koje je Crkvi dalo oko 60 časnih sestara, 20-ak svećenika, više intelektualaca i dr. U tom brdovitom kraju proveo sam svojih prvih 7 godina života. Osnovnu sam školu počeo i završio u novoj, ravnijoj, multikonfesionalnoj i multinacionalnoj sredini, u Kabashu, župa Binač, gdje smo se preselili. U njemu je osim većine Albanaca (muslimana i katolika) živjelo i Srba i Hrvata.

Odgojen sam u brojnoj i pobožnoj katoličkoj obitelji. Mnogo imam zahvaliti svojim roditeljima koji su svojim životom najbolje svjedočili ono što su molili: Krunicu i razne druge molitve. Neke od tih molitava naučili su napamet od misionara 'đezuvita'. Kasnije sam doznao da je riječ upravo o redovnicima isusovcima u čiji sam red ušao. Kosovski katolici obiteljskom tradicijom govore o istaknutom isusovačkom misionarenju te ih se s velikim poštovanjem rado sjećaju. Oni su ih poučavali u vjeri, dijelili sakramente, posredovali, smirivali i pomirivali međusobno zavađene vjernike. Vjerujem kako je plod toga obnoviteljskog rada i moje svećeničko zvanje.

Vjerska pitanja su me oduševljavala već od malena. Nisam se znao zadovoljiti s odgovorima što sam ih čuo od drugih. Bio sam uvjeren da nije dovoljno ići samo na sv. misu nedjeljom te da treba više produbiti vjerski život. Htio sam da vjerske istine postanu dio mene iako se to možda nije primijetilo izvana. Plemenit primjer moga župnika, vlč. Ndue Gjergjija, te predan i tih rad časnih sestara Kćeri Božje ljubavi u župi također mi je dao poticaj da se odlučno usmjerim već od malena prema svećeničkom životu.

Unatoč vanjskim političkim nemirima na Kosovu nisam izgubio tihu nadu da ću nastaviti školu kao sjemeništarac u Skoplju ili Subotici. Na Kosovu nije bilo sjemeništa za Albance. Kako sam bio jedini kandidat te godine, biskup Kosova, cijenjeni mons. Nikë Prela, poslao me je izravno u Suboticu u sjemenište. "U Paulinumu" sam se morao suočiti s poteškoćama stranoga jezika (srpskohrvatskog). Srećom sam prihvatio to kao igru, kao i nekolicina Mađara, pa sam se ubrzo uključio u dnevni red i usvajanje školskog gradiva. Uspješno sam maturirao 1994. godine.

Zbog teške političke situacije na Kosovu, i općenito u bivšoj Jugoslaviji, zabrinut sam očekivao upute od nadređenih za daljnje

studije. Konačno sam telefonski doznao od jednoga prijatelja svećenika da se trebam odmah uputiti k isusovcima u Zagreb jer su predavanja već počela. Zbog ratnoga stanja na terenu jedina mi je mogućnost za putovanje bila let avionom iz Skoplja u Zagreb. Srećom je moj bivši prefekt (odgojitelj) iz Subotice vlč. Mato Jaković preuzeo ulogu posrednika kod policije na graničnom prijelazu Hrvatske te mi omogućio ulazak bez potrebnih dokumenata. Želim im zahvaliti što su imali razumijevanja! Rektor jordanovačkoga Kolegija p. Valentin Pozaić primio me je u bogosloviju.

Živio sam dvije godine s isusovcima kao dijecezanski kandidat za svećenika. Duhovnik mi je bio p. Miljenko Belić. Tijekom toga vremena upoznao sam isusovce više i zavolio ih. Njihov me je primjer privlačio i u njima sam vidio svoj životni poziv koji će me učiniti sretnim. Tako sam 1996., nakon što sam diplomirao filozofiju, odlučio stupiti u novicijat. Dvije sam godine proveo u Splitu kao novak pod ravnanjem magistra p. Mirka Nikolića. Tijekom toga vremena sam mnogo uvidio i spoznao o sebi, drugima, subraći, isusovačkom redu, Crkvi, Bogu. Nastavio sam isusovački magisterij u sjemeništu na Fratrovcu u Zagrebu kao odgojitelj isusovačkih đaka koji su pohađali gimnaziju na Šalati. U to vrijeme egzodus albanskog naroda 1999. godine prisilio me je da svaki dan s nestrpljenjem pratim vijesti. Zahvaljujem Bogu što su moji roditelji i najmlađi brat Petrit ostali živi u tom ratu koji je prestao tek zračnom intervencijom NATO-a.

Slijedila je jubilarna 2000. godina. Nekoliko sam mjeseci proveo u Baru u Crnoj Gori na ispomoći u župi koju je vodio p. Vladimir Vasilj. Tu sam predavao i župni vjeronauk prvopričesnicima i krizmanicima. Za jubilarnu 2000. godinu imao sam milost posjetiti i Svetu zemlju sa skupinom hodočasnika među kojima je bio i barski nadbiskup mons. Zef Gashi.

Studij teologije na Jordanovcu započeo sam 2000./2001. školske godine.

U katedrali sam 29. studenoga 2003. zaređen za đakona od uzoritoga kardinala Josipa Bozanića, a svećeničko ređenje očekujem 19. lipnja ove godine. Mladu ću misu imati 1. kolovoza 2004. u Kabashu, na Kosovu.

Gledajući unatrag, shvaćam kako je moj dosadašnji život bio jedan put. Put do vjere. Put da povjerujem Riječi te se prepustim njezinu vodstvu. Osobe, događaji, mjesta, okolnosti koje sam naveo nisu bili slučajni. Mnogi od njih su vrlo jednostavni, ali znam da su jedinstveni i neponovljivi s puno različitog sadržaja za moj život. Svaki je na svoj način ostavio trag u mom srcu i oblikovao me.

Družba Isusova (hrvatski i talijanski isusovci) puno je doprinijela obnoviteljskom djelovanju u albanskom i hrvatskom narodu na Kosovu od 1888. godine kada je utemeljena Albanska leteća misija. Hrvatski su isusovci stekli zasluge odgojem, školovanjem i upućivanjem u život velikog broja svećenika tadašnje skopske nadbiskupije. Kao upravitelji župe Srca Isusova, p. Gašpar Zadrima i p. Franjo Jambreković, imali su providencijalnu ulogu u odgoju redovničkoga zvanja velike Albanke – Majke Terezije. Zahvaljujem Bogu što sam i ja jedan od Albanaca, zajedno s Viktorom Qollakom (Zef Bisha i Paulin Zefi također Albanci pripadaju talijanskoj provinciji sa sjedištem u Skadru, u Albaniji) koji pripadamo isusovačkom redu. Na taj način još više se povezujemo s blaženom Majkom Terezijom.

Zahvaljujem svima koji su mi svojim molitvama i savjetima te na bilo koji način pomogli da rastem u životnom pozivu te dođem do ređenja. Molim Boga da se Družba Isusova vrati na Kosovo te da ponovno svjedoči svoju privrženost Bogu i Crkvi pod geslom velikoga učitelja duhovnosti sv. Igancija: "Sve na veću slavu Božju i spas duša." IP

Deveti svećenik u Družbi Isusovoj iz župe Borovica p. Stjepan Bešlić, SJ

Rođen sam 11. prosinca 1975. godine u Varešu, u srednjoj Bosni. Prve godine djetinjstva živio sam u Borovici, odakle su moji roditelji. Tata je iz Gornje Borovice, a mama iz Donje Borovice. Prvih nekoliko godina njihova braka živjeli smo u zajedničkoj kući tatina oca, moga djeda. Budući da je kuća bila pretijesna jer je tata imao sedmoricu braće i tri sestre, uskoro smo se preselili u Vareš. Što se tiče moga sela Borovice, moram spomenuti da je iz toga mjesta poteklo puno duhovnih zvanja. Više od deset isusovaca, što svećenika što časne braće, nekoliko biskupijskih svećenika i više od trideset časnih sestara. Sigurno veliku zaslugu za to imaju oci isusovci koji su godinama djelovali na župi u Borovici. Zahvaljujući njima, mnogi dječaci i djevojčice su nakon osnovne škole otišli na školovanje u Zagreb, gdje su se neki od njih odlučili za Božji poziv.

Nažalost, u nedavnom ratu Borovica je do temelja spaljena. Ljudi su se raselili doslovno po cijelom svijetu. Nakon rata u Borovicu se vratilo oko stotinu ljudi i obnovljeno je nekoliko kuća. Prije rata Borovica je brojila približno 1800 ljudi. Nažalost, nikad više neće biti kao prije. Prve kuće u Borovici su se počele obnavljati zahvaljujući JRS-u, Isusovačkoj službi za pomoć izbjeglicama, koju je vodio i još uvijek vodi p. Stjepan Kušan. U toj obnovi sam i ja imao svoga udjela za vrijeme magisterija u Sarajevu, ali o tome kasnije.

Osnovnu sam školu završio u Varešu. Već tada sam pomalo osjećao poziv za svećenika. Moram priznati da nisam toliko razmišljao, a možda ni znao o redovništvu, jednostavno, htio sam biti svećenik. Veliku ulogu u tome je odigrao i moj stric, p. Marijan Bešlić, koji je svećenik, isusovac. Sjećam se da sam se kao dječak uvijek radovao kad bi dolazio k nama u posjet. To bi najčešće bilo za vrijeme ljetnih praznika kada bismo kosili travu i kupili sijeno kod moga djeda u Borovici. Jednom prilikom, u razgovoru s njim, pitao me jesam li razmišljao o sjemeništu. Mislim da je to bilo to. Nakon toga počeo sam razmišljati o svećeničkom pozivu. U osmom razredu sam otišao na duhovne vježbe u Zagreb na Fratrovac gdje sam se još više oduševio za ovaj prekrasan poziv. Tako sam nakon osnovne škole i došao u đačko sjemenište na Fratrovac u Zagreb. U Zagrebu sam završio Nadbiskupsku klasičnu gimnaziju na Šalati. Nakon mature 1994. godine stupio sam u isusovački novicijat u Splitu, pod vodstvom p. Mirka Nikolića. U novicijatu je opet sve nekako bilo povezano s Borovicom jer je p. Nikolić također iz Borovice, a meni dragi patri, nažalost danas pokojni, p. Šeb i p. Rašo, bili su župnici u Borovici, dok je župnik na našoj isusovačkoj župi u Splitu bio moj već spomenuti stric p. Bešlić. Također, jedan od sunovaka, skolastik Valentin Nikolić je također iz Borovice. A što možemo, nismo mi krivi, izgleda da nas Bog voli i zove k sebi.

Nakon novicijata dolazim ponovno u Zagreb na studij filozofije na Jordanovcu. Zatim slijedi, kako je to običaj u Družbi Isusovoj, dvije godine magisterija. Mene je dopalo Sarajevo i rad u spomenutomu JRS-u. Bio sam zadužen za pomoć starijima i nemoćnima u našoj župi, pomagao sam oko pučke kuhinje koja je bila također u našoj župi. Svaki dan je oko 250 ljudi dolazilo po ručak. Pomagao sam i u obnovi razrušenih stanova po Sarajevu i, što mi je posebno drago, u obnovi prvih kuća u Borovici. Upravo zahvaljujući JRS-u koji je prvi počeo obnovu kuća u Borovici, javile su se i druge humanitarne organizacije tako da je

danas obnovljen već priličan broj kuća u Borovici.

Dvije godine magisterija su brzo prošle tako da je bilo vrijeme povratka u Zagreb na četverogodišnji studij teologije. Sad sam u zadnjem semestru teologije.

Za đakona sam zaređen 29. studenoga 2003. godine te se tako primakao ostvarenju svoga poziva, svećeništvu. Želim zahvaliti Bogu koji me pozvao i koji mi neprestano pokazuje koliko je dobar i milostiv prema meni. Zahvaljujem svojim pobožnim i poštenim roditeljima na koje sam veoma ponosan. Njihova potpora, brige i molitva su mi od prevelike važnosti u ostvarenju svećeničkoga i redovničkog poziva. IP

ODGOVORI

Ignacijev put odgovara

Danijel Koraca, SJ

Novost ovoga broja jest upravo tekst koji čitate. Naime, "Ignacijev put" izlazi gotovo 20 godina i tijekom godina čitateljstvo "Ignacijeva puta" se promijenilo i neprestano se mijenja. Cilj ovoga lista jest prijateljima Družbe Isusove pružiti informacije o toj istoj Družbi. Tko su to ili ti isusovci? Što rade, koji su njihovi apostolati u Hrvatskoj i u svijetu? Koja je njihova posebnost, različitost od drugih redova u Crkvi? Koja je njihova duhovnost? Koliko daleko seže njihova povijest i što se sve u njoj dogodilo? Sve su to teme koje su se tijekom svih ovih godina obrađivale. Nastojali smo se ne ponavljati i uvijek donijeti neku novost iz bogate riznice povijesti Prijatelja u Gospodinu koji hode Ignacijevim putem. Mnogi od vas koji čitate "Ignacijev put" često ste se susreli s pojmovima koji su vam novi i nepoznati. Upiti koje smo često primili jesu: Što je to novicijat? Kako izgleda formacija (odgoj) jednoga isusovca? Tko je to skolastik? i tako redom. Zbog toga smo odlučili uvesti novu rubriku pod naslovom "Ignacijev put odgovara". Koliko će se ona često pojavljivati ne ovisi toliko o nama koliko o vama koji "Ignacijev put" čitate. Na neki način čitav ovaj broj je napravljen tako da se predstavi osoba koja je dio Družbe Isusove, i njegov život – put unutar Ignacijeva – život isusovca u njegovoj svakodnevici, običnosti. Tko zna, možda se netko čitajući i ovaj list odvaži pridružiti ovoj skupini koja slijedi Gospodina!

No, prijeđimo na ono što moramo odgovoriti onima koji nas o tome pitaju.

Kad se netko odluči stupiti u Družbu Isusovu, bilo da želi biti svećenik ili časni brat, i u nju bude primljen, mora proći prvi korak ili kušnju, kako se voli nazivati, a to je novicijat koji u Družbi Isusovoj traje dvije godine.

Novicijat se sastoji od dva dijela ili dvije kušnje. Prva kušnja, koju nazivamo kandidaturom, u trajanju od dvanaest do petnaest dana, služi tome da se kandidat upozna s načinom života u novicijatu i s najvažnijim dijelovima duhovnoga života jednog isusovca, meditacijom i ispitom savijesti, i da učitelj novaka, magister, bolje upozna osobu koja se želi pridružiti Družbi. Tijekom toga vremena, premda žive u kući novicijata, kandidati još nemaju previše kontakta s novacima. Kandidatura završava trodnevnim duhovnim vježbama i malom svečanošću na kraju trećega dana koja se sastoji u tome da kandidati pred svima odgovore na neka pitanja koja im postavi p. magister, nakon toga slijedi blagoslov redovničkoga križa i knjižice "Naš isusovački život", koje kandidat prima, i blagoslov talara, redovničkoga odijela koje kandidat onda obuče. Tim obredom završava kandidatura i počinje novicijat – druga kušnja.

Ono što se u novicijatu nastoji jest da novak stekne poznavanje redovničkoga života i isusovački način postupanja, srastanje u zajednicu s ostalim članovima Družbe, svoju osobnu izgradnju i način života prilagodi apostolskim ciljevima Družbe. Možemo ukratko reći da se čitav

život u novicijatu sastoji od osobnoga duhovnog i intelekutalnog rasta, života u zajednici i apostolata. Zasigurno središnje mjesto u duhovnoj izgradnji isusovca zauzimaju velike duhovne vježbe koje se obavljaju u prvoj godini novicijata i traju mjesec dana. One su put kojim je Ignacije susreo Boga i put koji preporuča drugima za isti taj susret. Zbog toga se duhovne vježbe obavljaju po Ignacijevim uputama. Prije nego što ih obave, novaci se za njih određeno vrijeme pripravljaju. One su škola ignacijanske duhovnosti. Dok su novaci prve godine na duhovnim vježbama, novaci druge godine obavljaju središnji dio svoje druge godine, a nazivamo ga eksperiment. Tijekom toga vremena novak bude poslan u jednu od Družbinih kuća u Provinciji u kojoj se susreće s apostolatom određene zajednice i u njemu aktivno sudjeluje. Kao i svi drugi redovnici, tako i isusovci na kraju novicijata polažu tri redovnička zavjeta: siromaštva, čistoće i poslušnosti.

Možemo ukratko reći: novicijat je vrijeme u kojem osoba uči biti s Gospodinom, prijateljevati s njime kroz molitvu i zajednički život sa subraćom kako bi se pripravila za život u poslanju u Gospodinovu vinogradu. Da bi taj rad bio što uspješniji, svoj život, svoju osobu velikodušno daruje Bogu preko zavjeta.

Sljedeći korak u formaciji isusovca jest studij. Danas se nastoji da uz svećeničke kandidate, za koje je studij obvezan, određen dio studija prođu i časna braća. Studij priprave za svećeništvo sastoji se najprije od dvije godine studija filozofije. Podrazumijeva se da je osoba, koja se sada naziva skolastik, u novicijatu solidno usvojila karakteristike isusovačkoga načina života i duhovnosti tako da je sada duhovni život prepušten pojedincu i njegovu duhovniku. U ovom razdoblju sve je podređeno studiju. Kako otprilike izgleda jedan dan skolastika možete pročitati u ovom broju tako da ću ja to preskočiti.

Po završetku studija filozofije skolastik se upućuje na magisterij. Nije to znanstveni magisterij, što ne znači da netko ne može biti poslan i na to, nego je to razdoblje, redovito u trajanju od dvije godine, u kojemu se dobiva određeni apostolat u nekoj zajednici. Što se radi, ovisi o pojedincu i njegovim kvalitetama, ali i o potrebama Provincije. Tijekom toga vremena promatra se je li pojedinac prikladan i sposoban za svećeništvo. Ako se utvrdi da jest, slijedi studij teologije.

Studij teologije traje četiri godine. Život skolastika teologa bitno se ne razlikuje od filozofa. Dnevne točke svima su zajedničke. Tijekom toga razdoblja kandidat za svećeništvo prima službe koje se moraju primiti prije ređenja. To su službe čitača i akolite. Do početka četvrte godine teologije svaki isusovac koji prima sakrament sv. reda obavlja mjesec dana priprave koji se zove Arrupeov mjesec. Nazvan je tako po p. Pedru Arrupeu, generalu koji je uveo taj dio u formaciju kandidata za svećeništvo. U četvrtoj godini studija obično se prima prvi stupanj sv. reda – đakonat, a na kraju godine drugi stupanj – svećeništvo.

Ako je netko pomislio da je sada formacija gotova, prevario se. Nakon svećeničkoga ređenja slijede prve godine pastoralne prakse, obično dvije godine. Potom ponovno studij, ovoga puta znanstveni magisterij i doktorat, ovisno o sposobnostima pojedinca.

Po završetku studija slijedi dio formacije koji se zove treća probacija, kušnja. U njoj se ponovno obrađuju dijelovi ignacijanske duhovnosti i obavljaju velike duhovne vježbe. Traje nekoliko mjeseci.

Ovaj službeni dio formacije završava polaganjem svečanih zavjeta. Ovi zavjeti se polažu javno, za razliku od onih nakon novicijata koji se polažu u krugu subraće i najuže rodbine. No, i jedni i drugi imaju karakter vječnosti. Sada se za pojedinca može reći da je isusovac u pravom smislu riječi.

No, ni tu nije kraj. Nastojanje oko svetosi na koju smo pozvani traje čitavoga života. Tako i naša formacija mora trajati čitavoga života, kako duhovna tako i intelektualna.

Za ovaj put toliko. Ako nekoga pobliže zanima kako to izgleda isusovački život, uvijek postoji ona mogućnost koju je Isus rekao svojim učenicima: “Dođi i vidi!”

Ukoliko imate bilo kakvih pitanja u svezi s isusovcima ili mislite da bi neku temu bilo zanimljivo prikazati, pišite na adresu Uredništva ili na e-mail adresu. IP

Mirko Nikolić, SJ

Moliti s Biblijom

Biblioteka
RADOST I NADA
Knjiga 38
FTI, Zagreb, 2003.

Kako se moli s Biblijom? Može li se uopće s njome moliti? Odgovore potražite u ovoj prekrasnoj knjižici koja otkriva tajnu vezu između Boga i čovjeka. Biblija je Božja riječ i Božji govor čovjeku. Taj govor trebamo čuti i u našem vremenu i razumjeti ga. Govor očekuje odgovor. Na taj način nastaje razgovor. A to je jedna od najjednostavnijih definicija molitve. Čitajući Sveto pismo, slušam Božji govor u koji se nastojim uključiti i na koji odgovaram. Tako nastaje molitva, razgovor s Bogom. Ne susrećemo se s mrtvom riječju, nego sa Živom. Može se dogoditi isto tako da se prigodom toga susreta ostvari duboka šutnja. Jednostavno sam zahvaćen misterijem Božje riječi. To je adoracija. Kao što znam klečati u tišini pred izloženim Presvetim, tako se može dogoditi da jednostavno osjećam prisutnost Riječi Božje. To je kontemplacija. Ona je vrhunac molitve jer se na poseban način sjedinjujemo s Božjom tajnom. IP

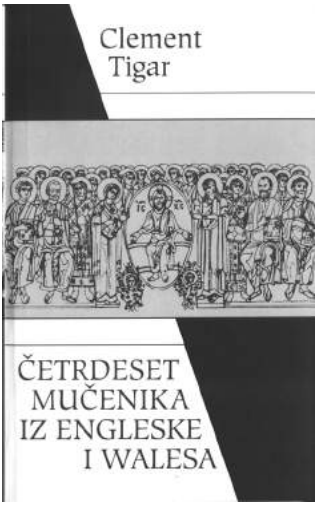

Clement Tigar, SJ

Četrdeset mučenika iz Engleske i Walesa

Biblioteka
SVJEDOCI I UZORI
Knjiga 7
FTI, Zagreb, 2003.

Često, a posebno u naše dane, ljudi se pitaju zašto Crkva nastavlja proglašavati nove svece. To je naime formalno priznanje koje Crkva daje o svetosti nekih svojih članova, a ima svrhu predstaviti vjernicima i svim ljudima neospornu vjernost kojom su oni slijedili Krista i njegov zakon. Preko svetaca sam Bog nam govori i pomaže nam da razumijemo kako u raznim prilikama života moramo stalno i sve dublje živjeti svoje sjedinjenje s njime i tako rasti u svetosti. I danas trebamo primjere svetih mučenika: i to ne samo zato što je u mnogim krajevima svijeta kršćanska vjera izvrgnuta žestoku progonstvu, nego i zato što u vrijeme kad sve raširenije teorije materijalizma i naturalizma nastoje uništiti duhovnu baštinu naše civilizacije, četrdeset mučenika – muškaraca i žena iz svih društvenih staleža – sjaje kao najodličniji svjedoci ljudskoga dostojanstva i ljudske slobode. IP

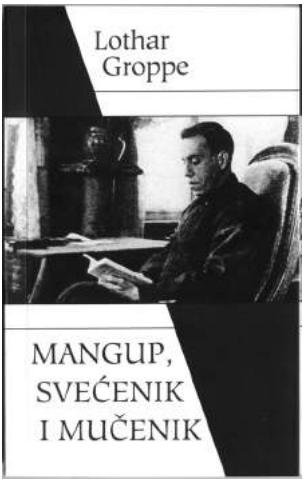

Lothar Groppe, SJ

Mangup, svećenik i mučenik

Biblioteka
SVJEDOCI I UZORI
Knjiga 8
FTI, Zagreb, 2003.

Čitatelj s velikom napetošću i oduševljenjem može, čitajući ovu knjigu, pratiti opise nestašluka dječaka Mihaela Augustina Proa, njegovo religiozno sazrijevanje te hrabro i opasno dušobrižničko djelovanje u vrijeme progona Crkve u Meksiku dvadesetih godina prošloga stoljeća. S poklikom: "Viva Cristo Rey! – Živio Krist Kralj!" tridesetogodišnji p. Mihael Pro je 23. studenoga 1927. okrunio svoju ljubav prema Bogu mučeništvom. Bio je strijeljan. Proglašenjem blaženim 1988. stavljen je pred oči njegov svijetao primjer kako Crkvi u Meksiku, tako i u cijelome svijetu. Može li tko čitati biografiju ovoga mučenika, a da se u njegovu srcu ponovno ne ražari duh vjere, požrtvovanja za Crkvu i predanja Isusu? IP

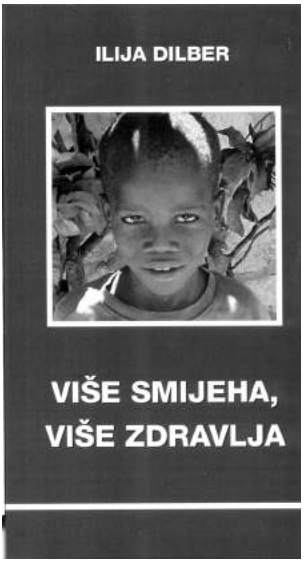

Ilija Dilber, SJ

Više smijeha – više zdravlja

Drugo prošireno izdanje

"U ovom užurbanom životnom tempu potrebno nam je što više nutarnje relaksacije, opuštanja, radosti. Ponekad nas uhvate turobnost, malodušnost, slabo raspoloženje, bezvoljnost, mrzovolja, napetost, osjetljivost... Želiš li se osloboditi toga neugodna stanja, pročitaj nekoliko anegdota iz ove knjižice VIŠE SMIJEHA – VIŠE ZDRAVLJA i neopaženo ćeš osjetiti promjenu – olakšanje. Dok živimo na ovome svijetu, služeći Bogu i ljudima, pokušajmo kročiti vedra čela kroz život te pružajući bližnjemu u svakom susretu dobro raspoloženje. S tom nakanom primi ovu knjižicu: neka ona bude Bogu na slavu i tebi na dobro raspoloženje. Uzmi je i čitaj!" – to je poruka autora knjige koji je sav prihod od prodanih knjiga namijenio za pomoć misija. IP

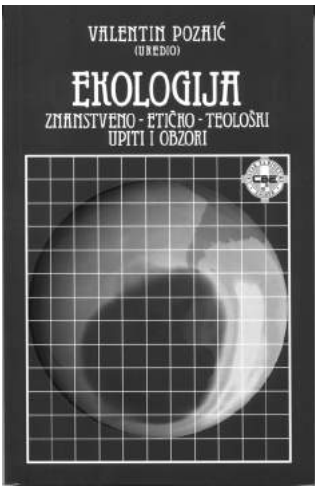

Valentin Pozaić, SJ

(uredio)

EKOLOGIJA

– znanstveno-etičko-teološki upiti i obzori

Drugo izmijenjeno i dopunjeno izdanje

Biblioteka
Bioetika
Knjiga 11
FTI, Zagreb, 2004.

Nakon što je prvo izdanje prodano, a zbog velika zanimanja i aktualnosti same teme, izišlo je novo izmijenjeno i dopunjeno izdanje "Ekologije" koju je uredio p. Valentin Pozaić, uz pomoć suradnika koji su svoje radove nadopunili ili potpuno iznova obradili.

Nezagađen okoliš je ona stvarnost koju Biblija poznaje kao izvorni Božji dar čovjeku. Naša je domovina Hrvatska u velikoj europskoj obitelji naroda i država uspjela očuvati još uvijek zdrav i za čovjeka prijateljski prostor. Taj velik dar i neprocjenjivo bogatstvo valja znati i htjeti očuvati kako bismo ga mogli predati generacijama koje dolaze. (Iz Izjave Stalnoga vijeća Hrvatske biskupske konferencije o ekološkim pitanjima u Hrvatskoj, Zagreb, 10. prosinca 2003.). IP

Marijan Steiner, SJ

(uredio)

Religijske teme u glazbi

Zbornik radova međunarodnoga simpozija održanog u Zagrebu 15. prosinca 2001.

Biblioteka
RELIGIJSKI NIZ
Knjiga 5
FTI, Zagreb, 2004.

Kao okvir kulture umjetnost je u svojoj općenitosti u mnogostranim i mnogovrsnim suodnosima. Jedan je od njezinih važnih suodnosa i onaj naspram religije. U ovom je Zborniku riječ o radovima koje su sudionici međunarodnoga simpozija naslovljena "Religijske teme u glazbi" izrekli u prostorijama našega Fakulteta 15. prosinca 2001. godine.

Čovjek je u glazbi od pamtivijeka naslutio neku drugu, dublju realnost. Kroz nju je i sam sebe želio dublje upoznati. No, možda ipak i prije svega glazba pomaže čovjeku da ne zaboravi i ne zatomi u sebi zametke religioznosti, religioznoga iskustva. Na to je posebno upozorio i jedan od većih filozofa prošloga stoljeća H.-G. Gadamer kada je u svojoj hermeneutici istaknuo misao da je glazba jezik i "igra" vjere. Ona život otvara doživljaju dok u sebi nosi i eshatološki moment i zamah. IP

Ivan Antunović, SJ

(uredio)

Religijske teme u likovnim umjetnostima

Zbornik radova međunarodnoga simpozija održanog u Zagrebu 13. prosinca 2001.

Biblioteka
RELIGIJSKI NIZ
Knjiga 6
FTI, Zagreb, 2004.

Očito je da čovjeku nije dovoljna samo pisana i usmena riječ da bi izrazio svoju religioznu potrebu. Zato on poseže i za drugim mogućnostima koje su mu na raspolaganju kako bi što adekvatnije izrazio najdublju dimenziju svojega bića, a to je vjera u transcendentnost. Nigdje se ne može jasnije dohvatiti ono neprispodobivo kao što je to moguće u cjelokupnosti umjetničkoga izražavanja koje se odlikuje izvanrednom izrazitošću. Stoga se s pravom ističe da umjetnost prodire do samoga srca života i tako očituje njegove neotkrivene tajne. Ako se gleda na umjetnost tijekom povijesti, s lakoćom se može zapaziti da ona nikad nije pripadala samoj sebi, nego je uvijek služila kao sredstvo čovjekova dubljega samospoznavanja i samorazumijevanja u odnosu prema vlastitome naravnom i nadnaravnom ostvarenju. Stoga suvremena umjetnost ponovno otkriva religiju kao siguran put do susreta sa sobom, do razumijevanja među ljudima i narodima te je najizvrsniji način koji suvremenom čovjeku može pokazati put do susreta s Bogom. IP

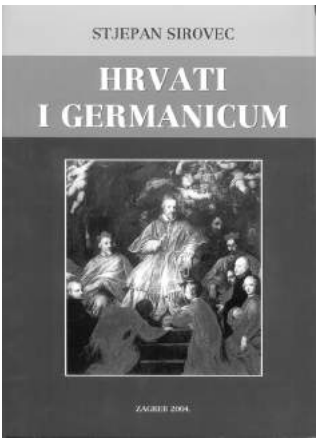

Stjepan Sirovec

Hrvati i Germanicum

Biblioteka
VRELA I PRINOSI – za povijest Družbe Isusove u hrvatskom narodu
Knjiga 6
FTI, Zagreb, 2004.

Godine 2002. Papinski zavod Germanicum-Hungaricum proslavio je 450 godina svoga postojanja. Germanicum je na prijedlog sv. Ignacija utemeljio papa Julije III. 31. kolovoza 1552. godine. Autor prati povijesni razvoj ovoga Zavoda u kojemu su studirali brojni Hrvati, koji su nakon završenoga studija u Rimu i povratka u domovinu značajno obilježili crkveni i društveni život našega naroda. Tako su primjerice svoj studij na Papinskom sveučilištu Gregoriani i u Zavodu Germanicum završili: sv. Marko Križevčanin, bl. Alojzije Stepinac, sluge Božji dr. Josip Lang i dr. Josip Stadler, dr. Franjo Šeper i još mnogi drugi, njih ukupno 311. U ovoj je knjizi vidljivo da su Hrvati tijekom svoje duge povijesti imali značajne studijske kontakte s Europom. Ova knjiga sustavno obrađuje jedno povijesno razdoblje u kojemu na osobit način dolazi do izražaja "kronologija" studijskih postignuća hrvatskih intelektualaca, posebno na crkvenom području. IP

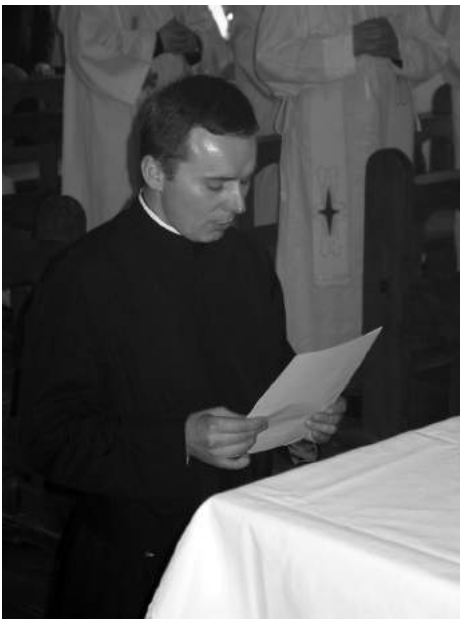

Dana 19. ožujka, na svetkovinu Sv. Josipa, zaštitnika našeg Kolegija na Jordanovcu, svečanu koncelebriranu sv. misu u kućnoj kapelici predvodio je p. Ivan Macan, provincijal. Pod misom je podijelio službu akolita dvojici skolastika, Slobodanu Bunozi i Marinku Miličeviću. Za vrijeme istog euharistijskog slavlja svoje prve redovničke zavjete položio je brat Stjepan Bluha. Slavlje je nastavljeno bratskim druženjem.

Dana 25. ožujka, na svetkovinu Blagovijesti, proslavili smo u kolegiju na Jordanovcu 50. godišnjicu redovništva brata Stanka Šagija. Slavlje je počelo u 6.45 sati svečanom sv. Misom koju je predvodio p. Pero Vidović, rektor kolegija. Slavlje se nastavilo svečanim objedom i bratskim druženjem. Istog dana svoju pedesetu obljetnicu u Palmotićevoj je proslavio br. Ivan Domazet. Čestitamo!